Ը. ՏԱՐԻ 2100 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 8 ԱՐԱՑ 1383—Հ. Տ. 15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1891—Ն. Տ. 27 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1891—ՀԻՋՐ. 16 ՃԷՄԱԶԻԼ ԱԽԻՐ 1308 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆԷ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՌՕՐԵԱԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خاننده آره‌وك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	160
» » Վեցմսեայ	80
» » Եռամսեայ	40
Գաւառաց » Տարեկան	200
» » Վեցամսեայ	100
Օտար երկիրներու տարեկան	56
» » վեցամսեայ	28

Դուռը գրկուած լրագրոց համար ուրիշ ծանրութիւն վրայ չ
ենթադրութիւնս գրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ լրագիր

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX JOURNAL

Գ. ՊՈԼԻՍ, 15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1891

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Յունուար 6/18ի առաւօտուն, Ռուսիոյ Կայսրը ներկայ էր Նեւայի ջուրց օրհնութեան հանդիսին, երբ զինուորական գրօշներն ու զինանշանները կը մկրտուին օրհնեալ ջուրով, ի յիշատակ Տեառն Մերոյ մկրտութեան տօնին։ Սառուցեալ գետին վրայ տաղաւար մը յօրինուած էր, որոյ մէջ կը գտնուէր Կայսրն իւր գերդաստանին բոլոր անդամներով և պաշտօնական մարմիններով շրջապատեալ։ Խուռն բազմութիւն շարուած էր գետին ափանց վրայ երկուստեք, և բերդէն և գետին եղերաց վրայ հաստատեալ հրետանիներէն թնդանօթք արձակուեցան ի պատիւ հանդիսին։

—Պ. Վիշնեկրածքի երմտական յաջող բացատրութեանց յառաջ բերած նպաստաւոր արդիւնքն աւելցաւ տարեգլխուն, երբ երմտական նախարարութիւնը վեց միլիոն ռուպլի թղթադրամ գնեց, այսինքն՝ Պետութեան պարտքէն վեց միլիոն ջնջեց, և Ռուպլ մը հրատարակեց, որով կը ծանուցուի 80 միլիոն ռուպլի արժողութեամբ ոսկեդրամ 4% նոր փոխառութիւն մը, (12,656,000 անգլ. ոսկի,) 1875 ի 4½% տոկոսաբեր երկաթուղոյ Փոխառութեան տոկոսի զեղչման համար։

* *

Ռուսաց լրագիրք ոմանք կը ծանուցանեն թէ պուլկար կառավարութիւնը զօրք և թնդանօթ կը ղրկէ սերպիական սահմանաց մօտ զանազան կէտերու վրայ, կ'երեւի թէ յդդուշութիւն մը, քանի որ սերպ և պուլկար լրագրութեանց լեզուն կը ցուցնէ թէ երկուց ազգաց միջեւ յարաբերութիւնք վերստին ձգտեալ են յոյժ։

* *

Շանկայէ կը հեռագրուի թէ Զինաստանի Փոխարքայն Զանկ-Լի-Եամէն կուսակալներուն հրաման ղրկած է Ռուսիոյ գահաժառանգն ընդունիլ իշխանավայել մեծարանօք։ Ուստի, կ'ըսուի թէ Զարեւիչն այլ եւս պիտի չվարանի Զինաստանի ներսերն այցել, աշխարհի շուրջն իւր ուղեւորութիւնն ամբողջացնելու համար։

* *

Պերլինէ կը ծանուցուի թէ Վատիկան և գերման կառավարութիւնն համաձայնած են որպէս զի Փոդէնի լեհական գաւառին ապագայ Արքեպիսկոպոսը Լեհ լինի։ բայց դժուարութիւն կը քաշուի այնպիսի լեհ եկեղեցական մը նշանակելու որ միանգամայն երկու կողմին ընդունելի լինի։ Բրուսիոյ կառավարութիւնը կ'ուզէ այնպիսի Արքեպիսկոպոս մը որ իրեն օգնէ նոյն լեհական գաւառը գերմանացնելու։ Այսպիսի լեհ եկեղեցական մը գտնելն ալ դիւրին գործ չէ։

* *

Նաթալի թագուհին ստանձնեց «Համասերով Տիկնայց Ընկերութեան» նախագահութիւնն, որ մասնաճիւղեր ունի Զեռնակորայի և ուրիշ սերպաբնակ գաւառաց մէջ արտաքոյ Սերպիոյ։ Այս կերպիւ քաղաքական կազմակերպութեան մը անդամակցելուն համար ոմանք թագուհւոյն դէմ կը կը խօսին, և իւր հակառակորդք պատրուակ կը գտնեն գանգատելու թէ փափաքեալ չէզոք դիրքը չի բռներ։

* *

Ֆինլանտիոյ Խորհրդարանն յունուար 20ին գումարեցաւ Ֆիննական մայրաքաղաքին մէջ ի Հելսինկֆորս, ինչպէս օրէնք է որ երեք տարին ան-գամ մը գումարի՝ իւր նկատառութեան ներկայանալի ծրագրերը քննելու և վաւերացնելու։ Կուսակալ կոմս Հէյտէն յանուն Զարին գահաճառ մը կարդալով, ծանոյց թէ օրինական ինչ ինչ կարեւոր փոփոխութիւնք պիտի մուծուին՝ Ֆինլանտիոյ կարգ մը հաստատութիւնները ռուսական հաստատութեանց համանման ընթացքի մէջ դնելու համար։ Ազնուականութեան, կղերականութեան, վաճառականութեան և երկրագործութեան չորս տարերաց ներկայացուցիչ երեսփոխանք համագումար նիստի մէջ լսեցին այս ճառ, և եւրոպեան լրագիրք մանաւոր կարեւորութիւն կուտան Ֆինլանտիոյ սովորաբար անչնչան Խորհրդարանին ներկայ նստաշրջանին, որովհետեւ Փեթերսպուրգի կառավարութիւնը միտքը դրած է ռուսացնել Ֆինլանտիոյ զինուորական ծառայութիւնը, պատժական օրէնքն, ևն, ինչպէս արդէն կ'երեւէր վերջին ժամանակներս՝ Ռուսիոյ և Ֆինլանտիոյ լրագրաց կծու վիճաբանութենէն։

* *

Ինսպրուքի (Աւստրիա) նահանգային երեսփոխանական ժողովը մերժեց իտալացի երեսփոխանաց խնդիրն, որք կ'առաջարկէին Թրենթինոյի իտալաբնակ գաւառին ուրոյն ժողով և վարչութիւն տալ, նման ուրիշ գաւառներու կամ նահանգներու որք երեսփոխանական ուրոյն վարչութիւն ունին։ Ժամանակէ մ'ի վեր Աւստրիոյ հպատակ Իտալացիք այս խնդիրը շատ կը հռչակէին իրենց լրագրաց մէջ, և կը յուսային թէ Ինսպրուքի ժողովը պիտի քուէարկէր։ Բայց քուէարկութեան անպաստ արդիւնքը տեսնելով, խմբովին դուրս ելան ժողովէն։

* *

1890 տարւոյն մէջ Վատիկանի ծախքերն յանդած են 7,160,000 ֆրանքի։ Որովհետեւ «Ս. Պետրոսի Դանձանակն» հասոյթք նուազած են, Պապը կը հարկադրի իւր նախորդին՝ Պիոս Թ.ի թողած գումարին դիմել։

* *

Վիեննա մայրաքաղաքն իւր արուարձանաց հետ միացնելու համար երկաթուղւոյ մը շինութեան ձեռնարկուած է, որոյ պէտքն զգալի եղած էր յորմէ հետէ արուարձանք մասնաւոր օրէնքով մը կցուեցան մայրաքաղաքին։

* *

Ի Փեթերսպուրգ կը զրուցուի թէ Վիլհելմ Կայսեր քոյր Սոֆիա իշխանուհին, ամուսին Յունաստանի գահաժառանգին, ի մօտոյ Արեւելեան Օրթոդոքս եկեղեցւոյ պիտի յարի, և այս կրօնափոխութեամբ ճամբայ պիտի բացուի Վիլհելմ Կայսեր կրտսեր քրոջ Մարկրիթի իշխանուհւոյն, որ Զարեւիչին հետ պիտի ամուսնանայ եղեր՝ օրթոդոքսութիւն ընդունելով։

* *

Հակահրէական լուտերական հովիւ Սթէօքերի կուսակիցք և բարեկամք Պերլինի մէջ պիտի չենեն ընդարձակ շէնք մը, որ պիտի յատկանայ կայսերական պատան նախկին քարոզչին քարոզութեանց և հակահրէական գումարմանց։ 4,000 անձեր պիտի կրնայ պարունակել մեծ սրահը։

* *

Վիքթորիա թագուհւոյն յանձնարարութեամբ բժիշկ մը ղրկուեցաւ ի Ֆիորենցա, ուր ժամանակէ մ'ի վեր ժանտատենդը (ֆիէվռ թիֆոյիտ) շատ կատաղած կ'ընէ։ Եթէ անգլ. բժիշկն անպաստ տեղեկագիր բերէ, Անգլիոյ թագուհին ետ պիտի կենայ յիտալիա ուղեւորելու դիտաւորութենէն, եւ յԷքս-լէ-Պէն պիտի դառնայ հաւանօրէն։

* *

Սոֆիայի գերմանական դրդակալն որ միանգամայն ռուսական շահուց ներկայացուցիչ է, դիտողութիւններ ըրեր է պուլկար կառավարութեան, ինչ ինչ անփափաքելի տարերաց Պուլկարիոյ մէջ ապատան դտնելուն համար։ Մինչեւ անդամ կառավարական պաշտօններու կոչուած են եղեր։ Ուստի, խնդրեր է որ դերմանական իշխանութեան յանձնուին տասն երեք մարդիկ, որոց երկուքը կին, բայց առանց նշանակելու այս անձանց վերադրեալ յանցանքն։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Կրէքովի բերանացի բացատրութիւններ տուեր է դերման գործակալին, խոստանալով պաշտօնապէս պատասխանել՝ յիշեալ անձանց նկատմամբ մանրաման քննութիւն մը կատարելէն ետեւ։

* *

Այգասի մէջ (Սթրազպուրկ) ժամանակէ մ'ի վեր փողացաւը (ֆռաշ պէզէ) սաստիկ կոտորած կ'ընէր։ Անցեալ շաբթուն ի Լուռէն (Մէց) եւս ճարակեցաւ։ Ուրեք ուրեք վարժարանք փակեցան, տղայքը վարակումէն զերծ պահելու համար։ Արդէն շատ մը լուռենցի տղայք զոհ գացին, եւ մինչեւ իսկ չափահասներ բռնուեցան։

* *

Կոմս Հէրպերթ Պիզմարք Ֆրիտրիխսրուհէյէ Շէօնհաւզէն գնաց, այս ադարակին և անտառին մատակարարութիւնն իւր հօր կողմէ իրեն յանձնուած լինելով։ Այս շէնքին մէջ իւր առաջին գործ պիտի լինի «Պիզմարքեան Թանգարանը» կազմել, յորում պիտի բովանդակին պատմական կարեւորութիւն ունեցող առարկայներ, որք իւր երկար ասպարէզին մէջ նախկին վարչապետին նուիրուած են, — կենդանագրեր վեհապետաց, ուղերձներ, պատուոյ վկայագրեր, ևն։ Անոնց մէջ կան Վիլհելմ Ա. Կայսեր, Զարին, Ֆրանց Եոզէֆ Կայսեր, Իտալիոյ թագաւորին, Անգլիոյ թագուհւոյն եւ Լեւոն ԺԳ Պապին կենդանագիրք։ Պատմական պատկերներուն մէջ կայ նաեւ 1878 Պերլինի Վեհաժողովը ներկայացնող իւղաներկ պատկերն, որ նկարուած էր Ֆրեանտրիկ Կայսրուհւոյն (այն ժամանակի գահաժառանգ իշխանուհւոյն) յօրինած գծագրութեանց համեմատ, և Վիլհելմ Ա. Կայսեր կողմէ, ի ներկայութեան կայսերական դերդաստանի բոլոր անդամոց, Պիզմարք իշխանին նուիրուած էր հանդիսապէս, վարչապետին ծննդեան 70րդ տարեդարձին առթիւ։

* *

Անցեալ երեքշաբթի Միացեալ Նահանգաց Երեսփոխանական ժողովոյն մէջ սաստիկ բանակռիւներ տեղի ունեցան։ Յայտնի է թէ, անտրամաբանական օրէնքի մը զօրութեամբ, Երեսփ. Նոր ժողովն որ անցեալ Նոյ.ին ընտրեցաւ, առաջիկայ մարտ 4ին միայն կը սկսի ի գործ դնել իւր իշխանութիւն։ Մինչեւ այն ատեն նախորդ Երեսփոխանութիւնը կը պաշտօնավարէ։ Կը յիշուի նաեւ թէ 1890 Նոյ.ի ընտրութեանց մէջ ամերիկեան ժողովուրդը ջախջախիչ պարտութեան մատնեց հանրապետական տիրող կուսակցութիւնն, երեսփոխանաց դրեթէ երեք չորրորդն ընտրելով ժողովրդական կուսակցութեան մէջէ։ Ասով հանդերձ, Հանրապետականք ուզեցին օգուտ քաղել մինչեւ մարտ իրենց շնորհեալ պայմանաժամէն, և թէպէտ երկիրը Նոյ.ի քուէով դատապարտած էր Մաք Քինլիի մաքսային օրէնքն և ընդհանրապէս մաքսապաշտ քաղաքականութիւնն, հանրապետական կուսակցութիւնը կը շարունակէ երեսփ. ժողովոյն մէջ քուէարկել տալ մաքսապաշտ նոր անօրինութիւններ, որոց դէմ ընդհանուր զայրոյթ կ'արտայայտուի։ Ատենապետ Պ. Ռիտ զանազան հնարքներով կը շարունակէ նիստերն և վիճաբանութիւնները կը վարէ յօդուտ հանրապետական պարտեալ կուսակցութեան։ Ժողովրդական փոքրամասնութիւնն, որ գիտէ թէ բուն մեծամասնութիւնն իրենն է, իւր զայրոյթն արտայայտեց անցեալ երեքշաբթի, երբ ատենապետը չուզեց խօսք տալ Պ. Միլս երեսփոխանին, որ ատենադրութեան սխալի մը դէմ բողոքել կ'ուզէր։ Պ. Միլս դէպի ատենապետական աթոռն յառաջանալով, կծու ատենաբանութեամբ ամբաստանեց զՊ. Ռիտ իւր իշխանութիւնը չահախնդիր նպատակներու գործածելուն և ժողովոյն ատենադրութիւններ խեղաթիւրելուն համար։ Բարապանք միջամտեցին, եւ յետ երկար վիճաբանութեանց, փակեալ հռչակեցաւ միջադէպը։ Ժողովրդականք իրենց այժերը կը պահեն մարտ ամսուն։

* *

Խաղաղական Ովկիանոսի Սանտուիչեան կղզեաց ընիկ թագաւոր Քալաքաւա անցեալ շաբթուն մեռաւ ի Սան-Ֆրանչիսկո 53 տարեկան։ 1872ին, Քամէհամէհա թագաւորին մահէն ետքը, Տպիտ Քալաքաւա Սանտուիչեան կղզեաց թագաւորութեան ընտրելի ներկայացուց ինքզինք, բայց իրեն դէմ ընտրեցաւ Ուիլիամ Լունալիլօ։ Սա տարի մը ետքը մեռաւ, և Քալաքաւա թագաւոր հռչակեցաւ 1874ին։ Ասոր դէմ բողոքեց Էմմա թագուհին, 1863ին մեռած Քամէհամէհա Դ. թագաւորին այրին, որոյ մայրը բնիկ չէր Սանտուիչեան կղզեաց, այլ Անգլուհի մ'էր։ Էմմա թագուհւոյն կուսակիցք կը յուսային թէ անգլ. կառավարութիւնը չպիտի ճանչէր Քալաքաւայ ընտրութենէն մի քանի ամիս ետքն եկաւ Վիքթորիա թագուհւոյն մէկ նամակն, որով կը շնորհաւորէր Քալաքաւայի գահակալութիւնը։ Սա նոյն տարին այցելեց Եւրոպա և Միացեալ Նահանգներն, 1882ին եւս պտոյտ մ'ըրաւ Եւրոպոյ գլխաւոր մարաքաղաքներն, և 1883ին մեծաւ հանդիսիւ կատարել տուաւ իւր թագադրութիւն ի Հոնոլուլու։ Խնամով դաստիարակեալ էր հանգուցեալ թագաւորը։ Քալ կը խօսէր անգլիերէն։ 1860ին ամուսնացաւ Քափիոլանի թագուհւոյն հետ, յորմէ զաւակ չունեցաւ։ Սանտուիչեան կղզեաց թագաւորութիւնը կ'անցնի հանգուցեալին քրոջ՝ Քամաքամէհա Լիլիուօքալանի, 52 տարեկան, որ 1862էն ի վեր ամուսնացեալ է Պ. Ճոն— Օ. Տոմինիսի հետ։ Սանտուիչեան կղզեաց բազմամարդութիւնն հաղիւ 89,000 հոգի կը համարուի այժմ։ Այս կղզեաց բնակիչք մէկ կողմէ կը պակսին։

* *

Հեռագիրն անցեալ օր ծանոյց Անգլիոյ մեծագոյն կաթոլիկ ազնուականին՝ Պէտֆորտի դքսին մահն։ Ամրողջ գաւառ մը այս ազնուականին սեփականութիւն էր, որոյ տարեկան եկամուտը միլիոնի մերձ կը հաշուուէր։ Բնա նորագոյն լրոց Պէտֆորտի դուքսը թէեւ ջերմագին կաթոլիկ, անձնասէր եղեր է։ Իւր ջրային հիւանդութիւն վերջերս տեսակ մը ուղղի խանգարում յառաջ բերած էր, եւ տագնապի մը մէջ ինքնասպանութիւն գործեր է։ Որովհետեւ կտակ թողած էր որով իւր մարմնոյն փոխանակ թաղուելու այրիւը կը խնդրէր, դատական քննութենէն ետքը մարմինն յանձնուեցաւ դիակիզարանի բոցերուն։ Այս քննութեամբ հասկցուեր է ինքնասպանութիւնը, զոր ընտանիքը գաղտնի պահել կ'ուզէր։

* *

Քոլոմպիոյ կառավարութեան և Փանամայի ջրանցի ընկերութեան միջեւ պայմանագրութիւն մը կնքուեցաւ՝ Փանամայի ջրանցին շինութիւնն յառաջ տանելու համար։ Կը յիշուի թէ ջրանցը շինելու համար պայմանագրեալ ժամանակը լրացած էր, և շինութիւնն յառաջ տանելու համար եթէ մի կողմէ ֆրանսական ժողովրդէն դրամ ընդունելու նոր մէթոտ մը հնարել պէտք էր, միւս կողմէ Քոլոմպիոյ կառավարութիւնն համոզել պէտք էր պայմանաժամն երկարաձգելու։ Գոյացեալ համաձայնութեան դլխաւոր կէտերն հետեւեալք են.

1. Ջրանցին շինութիւնն ի գուլս հանելու համար պայմանաժամը տասն տարի եւս երկարաձգուած է։

2. Արտօնատէրը ջրանցի հին ընկերութեան հաշիւները պիտի մաքրէ, և անոր գործերը նոր ընկերութեան պիտի անցնին։

3. Ջրանցին շինութիւնն առաջ տանելու համար աշխատութիւնք արդեամբ պիտի սկսին 1893 փետր. 28էն յառաջ։

4. Արտօնատէրը պիտի հոգայ 250 զինուորաց ապրուստն, որք Քոլոմպիոյ կառավարութեան կողմէ պիտի դրուին գիծը պաշպանելու շինութեան միջոցին։

5. Քոլոմպիան կառավարութեան բարեյօժարութեան փոխարէն, արտօնատէրը նոյն կառավարութեան պիտի վճարէ 10 միլիոն ֆրանք ոսկեդրամ և հինգ միլիոն ֆրանք՝ Փանամայի ջրանցին նորակազմ ընկերութեան բաժիններէն 10,000 հատ յանձնելով։

6. Քոլոմպիան կառավարութիւնն իրաւունք պիտի ունենայ յատուկ պատուիրակ մը անուանելու նոր ընկերութեան վարչական խորհրդոյն յանդամակցութիւն։

Այս պայմանագրութեան թուա-

—Ի 132 :—

ԹԷՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻԹՊՈՒՌ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

«Եւ իսկոյն պատուոյ զգացումը խօսեցաւ ի ձեզ, և վերսին արժանի եղաք ձեր անձին։ Եւ եկաք հայրս գտնել և ըսել իրեն. «Այլ եւս բան մը չունիմ, սընանկացած եմ յուսալով որ պատասխանէ ձեզ։ «Այդ պարագային մէջ, պարոն մարգիզ, խօսքս ետ կ'առնեմ, աղջիկս չեմ տար ձեզ այլ եւս։» Բայց իմ հայրս, որ հակառակ իր պզտիկ տկարութեանց հայրերուն լաւագոյնն է, մարդերուն լաւագոյնն է, հայրս պատասխանեց ձեզ. «պարոն մարգիզ, աղջիկս նորէն կուտամ ձեզ, և հիմայ ոչ թէ մէկ ու կէս միլիոն, այլ երեք, թերեւս չորս միլիոն է որ կուտամ ձեզ միանգամայն։»

«Հակառակ այս խոստման, հակառակ ուրիշ բաներու, ձեր պատիւն ամեն բանէ վեր դնելով, որչափ ալ դառն ըլլայ ասիկա ձեզ համար, չվարանեցաք ձեր պարտքը կատարելու . . .

Լռեց չունչ առնելու համար։ Աչքերն արցունքով սքօղուեցան։ Աւելի տկար ձայնով մը շարունակեց, գլուխը կուրծքին վրայ հակած.

—Կը սկսէի զձեզ սիրել, այո, կը . . . սկսէի . . . ։ Է՛հ, հոգս, ըսաւ քաջութեամբ, գլուխը վեր առնելով։ Պարոն մարգիզ, ձեռքերնիդ տուէք ինձ, կը ներեմ ձեզ . . . ։

Վայրկեան մը կենալէ վերջը շարունակեց.

—Եթէ, ձեր կինն ըլլալով, իմանայի որ չէք սիրեր զիս, պիտի մեռնէի՛ . . . ։ Պարոն մարգիզ, ձեր պատիւը կ'ազատէք և իմ կեանքս կ'ազատէք . . . ։

—Ա՜հ, օրիո՛րդ, ըսաւ համոզեալ ձայնով մը, ինչպէս պզտիկ և դձուռ կը գըտնեմ զիս ձեր քով։

—Պարոն մարգիզ, պատասխանեց ոտքի ելնելով, ըրիք դուք ինչ որ պարտիք ընել եւ ներեցի ձեզ։ Ինչ որ անվայել էր այլ եւս գոյութիւն չունի։ Մոռնանք զիրար ճանչնալիս։ Մնաք բարով, պարոն մարգիզ, աւելցուց հեծկլտալով, մնաք բարով։

Դէպ ի դուռը նետուեցաւ, բացաւ և դուրս ելաւ։

Վայրկեան մը ետքը, վախնալով որ Պ. Լաթռատին դէմը կ'ելնէ, Վէռվէնի մարգիզը գողունի դուրս ելաւ դռնէն։

Լ

ԼԱԹՌԱՏ ԸՆՏԱՆԻՔԸ

Օրիորդ Լաթռատ արագօրէն առաջին յարկն ելած և իր սենեակը մտած էր, ուր իսկոյն իր վիշտը դուրս թափելով, սկսաւ արտասուել յորդաբար։

—Տգեղ եմ, տգեղ եմ, երբեք պիտի չսիրեն զիս, կ'ըսէր թեւերը ջղաձգօրէն գալարելով, և եթէ օր մը ամուսնանամ, իմ ստակիս համար է որ զիս պիտի կին առնեն։ Բայց ոչ, ոչ, պիտի չկարդուիմ, պառաւ աղջիկ պիտի մնամ . . . ։ Օ՜հ, սոսկալի՜ բան է, սոսկալի՜ բան։ Ի՞նչ ճակատագիր։ Փարթամութիւնը, հարստութիւնն, ի՞նչ բանի կը ծառայեն ատոնք։ Շողոքորթներ քաշելու, դնուած առարկայի մը պէս նկատուելու, աւելի լաւ խարուելու . . . ։ Ա՜հ, ամենէն աղքատ գործաւորուհին, ամենէն թշուառ աղջիկը ինձմէ հազար անգամ աւելի երջանիկ է։

Եւ արցունքներն աւելի առատ կը հոսէին, ու կը հեծկլտար։

Կէս ժամ անցաւ։ Հանդարտեցաւ, աչքերը սրբեց։

Ցանկարծ հայրը սենեակ մտաւ։

—Զքեզ ամեն տեղ փնտռեցի, ըսաւ, և հոս մենակ ես։

—Ո՞ւր է մարգիզը։

—Պ. ը Վէռվէն մեկնեցաւ անշուշտ։

—Այո, մեկնած ըլլալու է, և ես կը կարծէի որ հոս մէկտեղ էք։ Առանց ինձ մնաք բարով ըսելու, առանց ձեռքս սեղմելու մեկնե՞ր է։ Զարմանալի՞ բան, շընորհակալ ըլլալու նոր եղանակ։ Իր առջին այցելութեան պիտի յայտնեմ իրեն դժգոհութիւնս։

—Վէռվէնի մարգիզն այլ եւս հոս պիտի չգայ, հայր իմ։

—Ի՞նչ, ի՞նչ ըսիր։

—Վէռվէնի մարգիզն այլ եւս հոս պիտի չգայ։

—Այլ եւս պիտի չգա՞յ, ըրաւ Պ. Լաթռատ ապշած, ամեն մէկ վանկին վրայ շեշտելով։

—Ոչ, որովհետեւ այլ եւս պատճառ մը չունի հոս գալու։

—Բայց չեմ հասկնար ըսածդ։

—Ամուսնութիւնս խզեցաւ, հայր, պէտք է որ հրաժարիք ձեր գեղեցիկ ծրագիրներէն։

—Ա՜հ, ի՞նչ անցաւ մէջերնիդ։

—Խօսակցեցանք, մտքերնիս հասկցուցինք իրարու։

—Եւ քու ձեռքդ խնդրելէ ետքը կը մերժէ՞ հիմայ։

—Բոլորովին այդպէս չէ, հայր։ Շատ մը պատճառներով որոնց արժէքը գնահատեցի, Պ. մարգիզը չկրնար ամուսնանալ ինձ հետ։

—Ի՞նչ են այդ պատճառները, հարցուց Պ. Լաթռատ կտրուկ ձայնով մը։

—Հայր իմ, ինքը ըսաւ ձեզ արդէն։

—Բայց ես պատասխանը տուի։

—Այո, բայց չէք կրցեր զինքը համոզել։

Պ. Լաթռատ գլուխը երերցուց։

—Ոչ, ըսաւ, ուրիշ բան կայ։ Եւ դուն այդպէս պարզօրէն ընդունեցիր այդ պատճառները։ Կը մերժէ՞ ամուսնանալ քեզ հետ և դու հանդարտ կը մնաս։

—Հայր, հայր, կ'աղաչեմ . . .

—Բայց ըսէ է որտ չունիս, ընդմիջեց գոռացող ձայնով մը նորէն արցունքներ ժայթքեցին նորատի աղջկան աչքերէն։

—Ա՜հ, կուլա՞ս, հիմայ կուլա՞ս, յարեց Պ. Լաթռատ հեգնագեղ աւելի գրգռուելով, ասիկա աւելի լաւ է ինձ համար։ Ասիկա կը ցուցնէ թէ ինձպէս դուն կը զգաս մեզ եղած սոսկալի նախատինքը, անարգանքը։ Մեզի ո՞վ կարծեց այդ մարդիկը։ Կը կարծէ թէ ազնուական ըլլալուն համար իրաւունք ունի՞ ուզածին պէս մարդը ծաղրելու։ Ազնուր ազնուականութիւն, շիտակը, բայց ամենայատին ռամիկն իսկ այդպէս չկրնար վարուիլ։ Մեզի հետ խաղաց, այդ մարդիզը, բայց մենք իրեն պիտի ցուցնենք թէ ընտանիքի մը հանգստութեան, աղջկան մը համբաւին հետ մարդ չիսաղար։ Ե՞ս գացի զինքը փնտռեցի։ Ե՞ս իրեն ետեւէն վազեցի։ Ե՞ս առաջարկեցի աղջիկս տալ իրեն թէ ինքը խնդրեց։ Պառաւնե՛ր, և ոչ մէկը կ'ընդունիմ լաւագոյնը բան մը չարժեր։ Քեզ ամուսնութեան խնդրելէ առաջ ունէր կամ պէտք էր որ ունենար այդ պատճառները։ Այս ամուսնութիւնն որոշուած, կարգադրուած է, ամեն բան եղած է, եւ երբ մեր բարեկամներն ու ծանօթներն իմացան ըլլալիքը, կու գայ ըսել քեզ՝ այլ եւս չեմ ուզեր զքեզ, և ինձ՝ այլ եւս չեմ ուզեր աղջիկդ կնութեան առնել . . . բայց զըզուելի բան է ասիկա. իմ ձիպակս իսկ այսպէս բան չկրնար ընել։ Ի՞նչ, Լաթռատին աղջիկը սնանկացած մարդիզ մը չարժե՞ր։ Այսօր առանձնաշնորհութիւնները, ձիրքերը, խելքն, աշխատութեան իրաւունքն են։ ազնուականութեան ճըշմարիտ տիտղոսներն այն գործերուն մէջ են զորս մարդ կ'արտադրէ։ Ի՞նչ ուզեց ընել այդ թեթեւսոլիկը։ Ամենուն առջեւ խաղք ընել զմեզ։

—Հայր իմ, կ'աղաչեմ, հանդարտեցէք ըսաւ աղջիկը պաղատագին ձայնով մը։

—Ո՛չ, հանգիստ թող զիս, գոչեց նա զարմացմամբ։ Ես չեմ ուզեր որ ծաղր ու ծանակ ընեն զիս, իմ աղջկանս եղած թըշնամանքի մը չեմ ներեր։ Ամեն ինչ կ'ապրստամբի հոգւոյս մէջ։ Ա՜հ, չեն ճանչնար զիս, չեն ճանչնար զիս . . .

«կեցէ՛ք, կ'ուզէ՞ս որ ճշմարտութիւնն ըսեմ քեզ։ Գիտես մարգիզին կացութիւնը, գիտես թէ վերջին ծայրն հասած է և թէ ազատելու համար հարուստ ամուսնութիւն մը պէտք է որ ընէ։ Իր գարշելի վարմունքին ճշմարիտ պատճառն այն է զոր զգուշացած է քեզ իմացնելէ։ Զուզեր այլ եւս ամուսնանալ քեզ հետ, որովհետեւ ուրիշ մը գտեր է։

Աղջիկը ջղաձգական սարսուռ մը ունեցաւ։

—Կ'աղաչեմ, հայր իմ, ըսաւ խղդուկ ձայնով մը, մի՛ հաւատաք։

—Ես կ'ըսեմ որ այս այսպէս է, ճըշմարտութիւնն այս է։ Ես պարզամիտ մարդուկ մըն եմ, լա՛ւ, բայց ապուշ չեմ։

(Շարունակ.)

կանն է 10 դեկտ. 1890, և ստորագրած են Բոլոմպեան կառավարութեան արտաքին գործոց նախարարն և Փանամայի հին ընկերութեան հաշուեյարդարաց կողմէ ներկայացուցիչ դնդապետ Պոնափարթ Վիզ։

* *

Աւստրիոյ Երեսփ. Ժողովը լուծուեցաւ, և նոր ընտրութեանց հրաման տրուեցաւ։ Կառավարութիւնը պաշտօնաթերթին մէջ բացատրութիւն մը հրատարակելով, կ'ըսէ թէ Երեսփ. Ժողովոյն մէջ կուսակցութեանց գիրքը վերջերս փոխուած և մեծամասնութիւնն անստոյգ վիճակ մը առած էր։ Ապագայ մեծամասնութեան գլխաւոր գործը պիտի լինի պատուար մը կազմել հակահայրենասիրական և ծայրայեղ ձգտումներու դէմ, պահպանել Կայսրութեան Սահմանադրութիւնն և այն երկրաց իրաւունքներն որոնցմէ բաղկացեալ է Կայսրութիւնն, յարգել Աւստրեան Կայսրութեան Ժողովրդոց անհատականութիւնն և կրօնային զգացումներն, և կրթական խնդիրները քննել ազգային շահուց զանազանութեան սկզբունքին համեմատ։ Զայս գործ ի գլուխ հանելու համար ամէն հայրենասիրի և ամէն չափաւոր մարդու գործակցութիւնը սիրով կ'ընդունի կոմս Թաաֆֆէ նախարարութիւնն։

Այս յայտարարութիւն ուղղեալ է չէհ կուսակցութեան ծայրայեղ տարերաց դէմ, որք նախարարութեան դիրքը դժուարացուցած են։ Կոմս Թաաֆֆէ հաւատարիմ մնալով հանդերձ ազգութեանց սկզբունքին որոյ վրայ հիմնեալ է, չափաւոր մեծամասնութեան մը կազմութեան համար կոչում կ'ընէ երկրին։ Կը մնայ տեսնել թէ իւր փափաքած մեծամասնութիւնը պիտի կրնայ գտնել։

* *

Խարքովի կուսակցութեան քանի մը գիւղեր ձեան ներքև թաղուեցան։

—Ֆրանսական նախարարութիւնը ծրագիր մը մատոյց Երեսփ. Ժողովոյն՝ Ֆրանսայի Պանքային արտօնութիւնները վերահաստատելու և պայմանաժամն երկարաձգելու համար։

—Անցեալ շաբթու հաղարաւոր Փարիզցիք և Փարիզուհիք քալելով անցան Սէն գետին վրայէն որ առած է։

—Ձեան սաստկութեան պատճառաւ հիւսիսային Ֆրանսայի մէջ շատ մը ոդողմունք տեղի ունեցան։ Սէն-Քանթէն քաղաքը մանաւանդ ոդողեցաւ։ Շատ տուներ փլան։

—Թերլինեան իշխան հաղարապետ մը ղրկեց ներկայ գտնուելու ի Պրուսել Պոսուէն իշխանի յուղարկաւորութեան, որ իւր ազգականն է Բոպուրկեան գերդոստանէն կողմէ։

ԱՋԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեծաւ գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է ներում շնորհել նաեւ ինն հայ բանտարկելոց, որք Մնունդի ճրագալոյցի օրն արձակեալ բանտարկելոց հետ մի և նոյն պարագայից մէջ ձերբակալուած էին։

Երուսաղեմէն յՍղզ. Պատրիարքարան հասած լուրեր կը ծանուցանեն թէ Ամեն. Խրիմեան Սրբազան տարեդարձին առաջ ողջմէջ հասնելով ի Ս. քաղաքն, արժանաւոր պատուով ընդունուեր և բնակութիւնն հաստատեր է Ս. Յակոբայ վանուց մէջ։

Ամենապատիւ Սրբազան հայր,

Նորին Վեհափառութեան հպատակաւոր և բարեգութ կայսեր մերոյ Արքայական բարձր շնորհացը և հայրական ներողութեան արժանացող բանտարկեալ ազգայնոց ազատութեանն առթիւ՝ յԱգգախամ Սրբազնութենէդ ուղղեալ բերկրանքի հեռագրոյն համեմատ՝ զոր ամենամեծ ուրախութեամբ ընկալայ, իսկոյն զարժանն տնօրինել փութացի եկեղեցական խիստ չքեղ և փառաւոր հանդէս կազմելով ի Ս. եկեղեցւոջ և գոհաբանական աղօթքներ մատուցանելով, որպէս զի Բարձրեալն Աստուած՝ երկայն աւուրքք և միշտ յաղթական փառօք շնորհէ մեզ և մեր բոլոր օսմանեան աշխարհին Նորին Կայսերական Վեհափառութեան անգին և ամենապատուական կեանքը, և հաստատուն ու անսասան պահէ Իւր Փառապանծ Գահն ու Մեծազօր Տէրութիւնը, որով հինգ վեց դարերէ ի վեր պահպանուած ու պաշտպանուած և մեծապէս օգտուած է Ազգն մեր Հայոց։

Ահա, սոյն երախտագիտական ու գոհաբանական հանդէսը՝ այսու և այսպիսեօք բաւական տեւելէ և գպրաց ու գրագրոցականաց քաղցրաձայն երգերովը և բազմաթիւ ժողովրդեան «կեցցէ»ի ջերմեռանդն աղաղակներովը վերջանալէ ետքը, ինչպէս հոս իւրաքանչիւր ոք՝ այս ուրախութիւնս աւուրս՝ շնորհաւորեցին զիրար մեծաւ ցնծութեամբ, նոյնպէս և ես փութացի անմիջապէս շնորհաւորել սրտագին ուրախութեամբ վիճակիս բոլոր թեմականներն ևս՝ և աւետել իրենց վերոյիշեալ Պատրիարքական հեռագրով զայս շնորհ արքայաշնորհ, յիշեցնելով միանգամայն թէ կայսերական այսպիսի բարձր շնորհաց առթիւ՝ մեծ ու նուիրական է իրենց կատարելու պարտաւորութիւնը։

Նաև հարկ զգացի այս մասին՝ ինչպէս ներկայիս Ձերդ Բարձր Սրբազնութեան, նոյնպէս տեղւոյս Վսեմ. կուսակալ Մահմատ Ճէլալէտտին փաշայի ևս տեղեկագրել զայս հանդէս՝ որ շնորհակալութեամբ ընդունելով՝ իսկոյն փութաց մատոյց Նորին Կայսերական Վեհափառութեան՝ յայտնելով մեզ իւր ընդակցութիւնները՝ թէ Հայոց ազգն՝ այս անգամ ալ արժանի կը հանդիսանայ Նորին Վեհափառութեան ամենամեծ մի շնորհն վայելել՝ ի շնորհս իւր դարաւոր հաւատարմութեանն։

Եւ ահա, ես ևս ի նոյն շնորհ մեծաշնորհ, հոգեւից ուրախացեալ, կուգամ ներկայիս յայտնել իմ սրտագին խնդակցութիւն Ձերդ Բարձր Սրբազնութեան և Ազգ. Պատկ. Վարչութեանդ, և խնդրել՝ որպէս զի իմ և ժողովրդեանս սոյն երախտագիտական շնորհակալիքն ու նուիրած ջերմեռանդն բարեմաղթութիւնները մատուցանել բարեհաճիք, մեր խոնարհ յարգանացն հետ առ ոտս գահոյից Բարեխնամ Ինքնակալին մեր Սուլթան-Ապտ Իւլ-Համիտ խանի Արդարակորով և Առատագութ Կայսեր, որոյ թանկագին կեանքն յաւիտեան օրհնելով՝ մեծահայց կը մաղթեմ մշտատեւ խաղաղութիւն սիրելի ազգիս և զօրութիւն ու կարողութիւն Ձերդ Բարձր Սրբազնութեան և,

Մնամ միշտ անձնուէր և աղօթակից

Ա—Ընդրդ Պ—ա

ԲՍՐԹՈՒՂԻՄԷՈՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿ.

10 յունվար 91

Պրուսա

Ռոտոսթոյէն եւս Դեր. Հվայեակ եպիսկոպոս և դաւառական վարչութիւնն հետեւեալ նամակն ուղղած են.

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայր

Յիսուսի Փրկչին մերոյ Ս. Ծննդեան գիշեր ժամ 6ին միջոցները, Ս. եկեղեցւոյ զանգակաց հնչման պահուն ստացանք Ձեր Բարձր Սրբազնութեան՝ ողջոյն ազգին ուրախութիւն և ցնծութիւն պատճառող հեռագիրն՝ նման Բեթղեհեմի բացողեայ դաշտի մէջ անքուն հսկող հովուաց և խնդութեամբ լցան մեր սիրտք, երբ տեղեկացանք թէ Վեհ. Սուլթան Համիտ Բ. բարեգութ կայսրը՝ հայ բանտարկելոց ներում շնորհած է։ Արդարեւ, Սրբազան Հայր, Ձեր աւետաւոր հեռագիրը Ռոտոսթոյի համայն հայութիւնը որտնդոստ զարթոյց և ուրախութեամբ լցուց։ Նոյն իսկ օտարազգիք, օսմանցիք եւ յոյնք խնդակից եղին, եւ ի ժամ սրբոյ պատարագին մատուցման ի ներկայութեան անհամար բազմութեան սրտագին բարեմաղթութիւնք եղեն վասն կենաց առատագութ Օգոստափառ Սուլթանին և օսմանեան յաղթական գահուն, որուն ժողովուրդն եւս իւր սրտաբուղխ մաղթանքներով մասնակցեցաւ։ Հեռագրին պատճէնն եւս հաղորդուեցաւ նաեւ բոլոր թեմերէից և պատուէր եղաւ աղօթել վասն կենաց առատագութ կայսեր։

Սրբազան Հայր, դաւառական վարչութեան խառն ժողովն՝ Վեհ. Սուլթանին հայրական այն մեծագին շնորհաց համար, որ վեց հարիւր տարիէ ի վեր հաւատարմական կապերով և ողջմիտ ծառայութեամբ օսմանեան գահուն ծառայող հայ հաւատարիմ ժողովրդեան վրայ ամէն ծանրակիր պարագայի մէջ գիտէ հայրաբար բարերարել, սիրել ու ամէն պաշտպանութիւն առնել, կը գայերախտագէտ սրտիւ մաղթել որ Աստուած փառաւորէ Նորին Կայսերական Վեհափառութեան թագաւորութիւնը և պահէ ընդ երկար աւուրս ի խաղաղութեան։

Մնամք ակնածական համբուրիւ

Նուիրական աջոյդ Սրբազան Տեառնդ

Հ-ֆնոր որդիք Ձերդ Սրբազնութեան

ՀՄԱՅԵՍԱԿ ԵՊԻՍԿ. ԴԻՄԱՔՍԵԱՆ

Ի Դիմաց դաւառական Կրօն. եւ Քաղ. վարչութեան

Ատենադպիր — Ատենապետ

Ղ. ՔԱՅ. ԳԷԶԻՐՔԵՆ — Մ. ՔԱՅ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵՆ (Կնիք)

Վ. Ատենադպիր — Ատենապետ

ՅՈՎՀ. ԱՐՍԷՆԵԱՆ — ԱՍԱՏՈՒՐ ԹԱՐԱՔՃԵԱՆ (Կնիք)

Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է չորրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհել Եւգոկիոյ Պատրիարքական փոխանորդ Արժ. Եղիշէ Ծ. վարդապետ Ա.յվազեանի և Լաթաքիոյ (Բուսաղեմայ թեմ) ու շրջակայից հոգեւոր տեսուչ Արժ. Թադէոս վարդապետի։

Ցաւօք կը ծանուցանենք Հաղարեան Մեծ. կարապետ էֆէնտիի մահն։ Հանգուցեալն Ակնայ պատուաւոր դերդաստանի մը կը պատկանի, երկար ժամանակէ հետէ հաստատուած ի Կ. Պոլիս ուր կը պարապէր ծխախոտի վաճառականութեամբ և առևտրական ընդարձակ յարաբերութիւններ ունէր։ Ի սկզբան իր բնակութիւնը Խսգիւղ հաստատած ըլլալով, բաւական տարիներ վարած է այնտեղ Թաղական Խորհրդոյ անդամակցութեան և դպրոցի հոգաբարձութեան պաշտօններ, անձնուէր հոգածութեամբ։ Ապա, Գատը-գիւղ փոխադրուելով, Թաղական խորհրդոյ ատենապետ և հոգաբարձու եղած է բաւական ժամանակ։

Հաղարեան էֆէնտի վարած է նաեւ երեսփոխանական և Քաղաքական ժողովոյ անդամակցութեան պաշտօններ։

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ

ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՖ. ՀԱԶԱՐԵԱՆ

Կնքեց իւր մահկանացուն երէկ, երկուշաբթի, ի հասակի 57 ամաց, ի խոր սուգ համակելով իւր այրին, զաւակունքն և համայն ազգականքն։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, չորեքշաբթի 16/28 յունուար, ժամ 9½ին ի Ս. Թադեւոս եկեղեցւոջ Գատը գիւղի և մարմինը պիտի ամփոփուի գիւղին գերեզմանատունը։

Գատը գիւղ 15/27 յունուար 1891

Մահ.—Գատը գիւղի շաբաթը կը մեկնի կամուրջէն ժամ 9¼։

ԼԵՐՊԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆԵՐ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆԻ

Պերլինի դաւառին կառավարիչ անուանեցաւ Ահմէտ Ֆէրիտ փաշա, նախորդ կառավարիչ Սրբաթի։

Գոսովայի Եաբովա գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Աթքի պէյ, նախորդ գայմագամ Ախմէտպոլուի։

Մանասթիրի Տէպրէի Զիր գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ հաղարապետ Քեազիմ էֆէնտի, որ ցարդ փոխանորդաբար կը վարէր այդ պաշտօնը։

Սանիյէ Միւթէսիմիզի աստիճան տրուեցաւ Պետական Խորհրդոյ օգնական անդամ Մէհմէտ Ֆէրտի պէյի։

Սալիսէի աստիճան՝ Պէրութ գաւառին հաշուակալ Ապտուլ պէյի։

Զորրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Կէսէլիկի Մէարիֆի յանձնաժողովոյ նախագահ Նուրի պէյի և Ադրիանուպոլսոյ Բիւշրիէ վարժարանին ֆրանսերէնի պատուակալ ուսուցիչ հարիւրապետ Սայիտ էֆէնտիի։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Սպարապետ Բարձ. Ալի Սաիպ փաշա և Դատական նախարար Վահմ. Բիրա փաշա երէկ յայտարարեալ կայս. պալատ դնացին և ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

ՓՈՔՐ ԱՍԻԱ

Տպագրական Տեսչութիւնն այս աւուր լուրերը լրագրաց միջոցաւ կը ծանուցանէ թէ Բաղէշէն, Էնկիւրիէն, Քարբերդէն, Կարմէնէն, Հալեպէն, Տիարպէքիրէն և Տրապիզոնէն յունվար 9, 11, 12, 13 թուականներով եկած հեռագրերու համաձայն, այդ նահանգաց մէջ եւս կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։

ԱՍԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Երէկ ծանուցուեցաւ թէ Նախարարաց Խորհուրդը նկատողութեան առած էր մինչեւ ի Գոնեա երկաթուղի մը չինելու համար Պ. Նակէտվաքէրի կողմէ ներկայացեալ ծրագիրն։

Արդ, Նախարարաց Խորհուրդն, ուրբաշած ըլլալով առաջարկեալ պայմաններու մասին ինչ ինչ բարեփոխութիւններ և սրբագրութիւններ ընել, երէկ այդ պայմանագիրը Բ. Դրան կողմէ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան ղրկուեցաւ։ Հանրօգուտ շինութեանց Ժողովն անմիջապէս ինքնագումարելով, ի ներկայութեան Պ. Նակէտվաքէրի, խորհրդակցութիւններ կատարեց և Նախարարաց Խորհրդոյ հարկ գտած բարեփոխումներն ու սրբագրութիւններն ի գործ դնելով, տեղեկագիր մը պատրաստեց և երէկ իրիկուն ղրկեց ի Բ. Դուռն։

ԷՕԺԷՆ ՕՍԿԱՐ ԻՇԽԱՆԸ

Շուէտ Նորվիկիոյ թագաւորին որդի Էօժէն Օսկար իշխանն երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց Ֆրէօ մարտանաւով։

Մարտանաւը դիշերուան ժամ 6ին Ա.յսթէֆանոսի առաջեւ ժամանած ըլլալով, Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ՝ կայս. թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշա, շուէտական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Կէյժէռ եւ այլ պաշտօնեայք դիշերուան ժամ 8ին Ա.յսթէֆանոսի բացերը դնացին Բեռնէ շոգեմակոյկով, ընդ առաջ իշխանին։

Ֆրէօ մարտանաւը առաւօտեան ժամ 2ին Դապաթաշի առաջեւ ժամանեց, ուր երկաթի նետեց։

Կէս օրէն ժամ մը առաջ կայս. առաջին թիկնապահ Մէհմէտ փաշա, Խարիճիէի արարողապետ Իպրահիմ պէյ ու օգնականը Ղալիպ պէյ, Ֆրէօ մարտանաւ դնացին և յանուն Վեհ. Սուլթանին բարի գալուստ մաղթեցին Էօժէն Օսկար իշխանին։ Նոյնպէս շուէտական դեսպան Պ. Սթէնպօք և առաջին քարտուղարն ևս մարտանաւն երթալով, բարի գալուստ մաղթեցին իշխանին։

Երէկ ժամ 10ին իշխանը, ընկերակցութեամբ կայս. թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշայի, որ իրեն հիւրամեծար կարգուած է, Տոլմա Պաղչէի քարափը եւաւ և անտի պալատական կառքերով ի Բերա շուէտական դեսպանատունը դնաց, ուր կէս ժամու չափ տեսակցեցաւ դեսպան Պ. Սթէնպօքի հետ։ Իշխանը յետոյ Ֆրէօ մարտանաւը վերադարձաւ, ուր դիշերն անցուց։

Իշխանը տասն և հինգ օրի չափ պիտի մնայ ի մայրաքաղաքիս։ Վաղը դիշեր կայս. պալատն մէջ չքեղ հաց-երեկոյթ մը պիտի տրուի ի պատիւ իրեն։

Իշխանը ցորչափ մայրաքաղաքս մնայ պալատական երկու յիմնատեսներ իրեն տրամադրութեանը ներքեւ պիտի գրուին ինչպէս նաեւ Բէրլինէ շոգեմակոյկը։

* *

Ֆրէօ մարտանաւն ունի 275 նաւաստիներ, մարտանաւուն երկայնութիւնն է 66 և լայնութիւնը 12 մեդր։ Մեքենան տասը հազար ձիու ոյժ ունի և մարտանաւուն արագութիւնն է ժամը 13 մղոն։ Մարտանաւուն մէջ կան ընդ ամենը քսան և չորս թնդանօթներ դանազան չափերով։

Ֆրէօ մարտանաւը Ազէքսանդրիայէն Պիրէան դնացած և անցեալ շաբաթ-շաբթի իրիկուն Տարտանել ժամանած է՝ և օդերուն սաստկութեան պատճառաւ հաղիւ կրցած է կիրակի առաւօտ Տարտանելէն ճամբայ ելնել։

ՀԵՐՔՈՒՄ

Այս աւուր թուրք լրագրաց մէջ հետեւեալը կը կարդանք։

Լոնտոնի օսմանեան դեսպան Բիւսթէմ փաշա՝ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարին հարցում մը ուղղած է ի մասին այն զրոյցին թէ Անգլիոյ և Աւստրիոյ միջեւ դաշնագիր մը կնքուած է որպէս զի Աւստրիա՝ Սէլանիկը գրաւէ։ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարը պատասխանած է թէ այդ զրոյց անհիմն է և թէ այդ տեսակ դաշնագիր մը կը հակառակի Անգլիոյ քաղաքականութեան ու շահուց։ Բիւսթէմ փաշա ծանուցած է զայս թէ՝ կայս. պալատն և թէ Բ. Դրան, որով կը հասկցուի թէ այդ զրոյց բոլորովին անհիմն է և ստայօդ։

ԽՃՈՒՂԵԱՑ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ

Ներքին գործոց նախարարութիւնն, ըստ որոշման Պետական Խորհրդոյ, ծանուցած է ամէն կողմ թէ իւր հայրենիքէն բացակայ եղող դաւառացւոյ մը խճուղեաց շինութեան տուրքն, որ է չորս օրական, եթէ չգանձուի իւր հայրենեաց մէջ գըտնուող ազգականներէն, յայնժամ այդ տուրք պիտի գանձուի այդ դաւառացիէն, ի մայրաքաղաքիս, Ոստիկանութեան Նախարարութեան կողմէ և այն դաւառաց մէջ, ուր կը գտնուին այդ դաւառացիք տեղական կառավարութեանց կողմէ։

ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԻՔ

Կայս. պալատն լուսանկարչապետ Մեծ. Ապտուլլահ եղբարք երկու ճոխ ալպոմներ պատրաստելով Վեհ. Սուլթանին մատուցած են։ Այդ ալպոմներ, թաւշապատ և ոսկեհիւս, որոց մէջտեղ կ'երեւի կայս. Թուղրան, կը պարունակեն ճարտնական էֆ-ենէ և Բ-կ-ս մարտանաւուց լուսանկարներն ինչպէս նաեւ ճարտնցի սպայից պատկերները զանազան դիրքերով, գլխաւորաբար իրենց ի պատիւ տրուած հացկերոյթներու պահուն խմբովին հանուած լուսանկարներ։

* *

Ճարտնական մարտանաւք հինգ օրէն պիտի մեկնին մայրաքաղաքէս։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ

Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան ծրագիր մը մատուցուելով արտօնութիւն խնդրուած է Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ գըլխաւոր քաղաքաց մէջ կայուածական վարկի դրամատուն մը հաստատելու համար։ Այդ դրամատուն կայուածներ գրաւի առնլով դրամական փոխատուութիւններ պիտի ընէ։

ԱՆՏԱՌԱՑ ԵՒ ՀԱՆՔԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Երէկ Անտառաց և հանքաց վարժարանին հարցաքննութիւնք կատարուեցան՝ Անտառաց և Հանքաց ընդհանուր տնօրէն Դուլումճեան Վահէ. Պետրոս էֆէնտիի նախագահութեամբ կազմեալ քննիչներու ժողովի մը միջոցաւ։ Ութ շրջանաւարտք անտառաց քննիչի փկական ստացան, որք են՝ Մէվլուտ պէյ, Իպրահիմ Հաղգը էֆէնտի, Ալիքսան էֆէնտի, Էօմէր Խուլուսի պէյ, Իպրահիմ Հաղգը էֆէնտի, Երուանդ էֆէնտի, Մուսթաթար էֆէնտի, Բէֆիզ էֆէնտի։

ՊԱՇՏՕՆԷԻՑ ԴԱՏԱՍՏԱՆ

Հոչէյէարի կը ծանուցանէ թէ Դատական նախարարութիւնը, Բաղէշի ընդհանուր դատախազին տեղեկագրութեան վրայ, հրամայած է դատաստանի ենթարկել Մշոյ նահանգական դատարանի անդամ Հաֆըզ և Էյուպ էֆէնտիներն, որք գողութեամբ առբաստանեալ Զիրանցի Մէհմէտ Սելիմ անուն անձին դատավարութեան ընթացքին ապօրէն ընթացից մէջ գտնուիլ համարձակած են։

ՈՂՈՂՈՒՄ ՑԱՑՏՆ

Այսրնկի կուսակալը յունվար 12 թուականաւ հեռագիր մը ուղղելով Նէրսէսի գործոց նախարարութեան ծանուցած է թէ Սէվքէի ու շրջակայ ոդոդեալ գիւղերէն յունվար 11էն ի վեր 7—800 մարդեր և 300 անասուններ ազատուած են ըզմիւռնիայէն երկաթուղիով զրկուած նաւակներու միջոցաւ։ Ազատեալ գիւղացւոց հարկ եղած ուտեստը տրուելով պատսպարուած են։ Այս գիւղացիք բարեմաղթութիւններ ըրած են վասն արեւշատութեան Վեհ. Սուլթանին։ Ազատման գործը առաջ կը տարուի և ցարդ մարդու կորուստ պատահած չէ։ Կայս. հրամանին համաձայն, յանձնաժողով մը կազմուած է ի Զմիւռնիա որ ոդոդելոց օգնելու կ'աշխատի։

ԳԱՍԸՄ ՓԱՇԱՅԻ ՁՈՐԸ

Գասըմ Փաշայի ձորը գոցելու համար տրուած որոշումն միջնորդական հանգամանք մը ստացած է։ Այդ ձորին վրայ քարուկիր կամարով մը պիտի գոցուի 13000 մեդր երկայնութեամբ։ Շինութեան յատկացեալները պատրաստուած ըլլալով, վաղը պիտի մատուցուին նախարարաց Խորհրդին։ Բալլիք ծախքը 200 000 ղրուշի չափ կը հաշուուի։

Կ'ըսուի թէ այդ տեղ գոցուելի յետոյ կամ կայս. կառավարութեան և կամ ուրիշի մը կողմէ թրամվէյի գիծ մը պիտի շինուի մինչեւ Ֆէրիգիւղ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻՑԷ

Օրթագիւղէն խուսմ մը ծանօթ անձինք Խմբագրութեանս դիմելով կը գանգատին գիւղին նաւամատոյցի պաշտօնեայներէն Գապաթաշցի Հիւսնի անուն անձին դէմ որ երէկ՝ առաւօտ տմարդի վարմունք մը ունեցած է իրենց նկատմամբ։ Ցիշեալ անձինք, որք Շիրքէթի ոդոդական յաճախորդներն են, չոգենաւուն յապաղման մասին տեղեկութիւն հարցուցեալ յանդգնած էին, երբ Հիւսնի անուր հայհոյութիւններով կը սաստէ զանոնք ու արհամարհոտ ընթացքի մը մէջ կը գտնուի։ Այս առթիւ արդէն դիմումէ եղած է Շիրքէթի վարչութեան որ տարակոյս չկայ թէ պէտք եղած տնօրինութիւնը պիտի ընէ այդ պաշտօնէին դէմ, ի դոհացումն իւր յաճախորդաց։

ԱՆՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Շաբաթ օրը Էյէֆքէ գնացող կառախումբը չէ կրցեր Ատա-Բազարի կայարանէն անդին անցնիլ, որովհետեւ երկաթուղւոյ գիծը աւուրեր է Սաքարիայի կիրճին մէջ, փապուղիէն քիչ մը անդին, ճանրուն վրայ հողակոյտերու և քարերու կուտակման պատճառաւ։ Կիրակի օրը յանկոյս Նիկոմիդիայէն գտնուող կառախումբը երկու ժամ կանգ առեր է ի Տիլ-Իսկէլէսի, վասն զի այդ կայարանէն քիչ հեռաւորութեամբ երկաթեայ գիծ մը խորտակուած էր կառախումբին Նիկոմիդիա ուղեւորած պահուն։ Այսու հանդերձ, որ և է վնաս չէ պատահած։ Մինակ, կառախումբին Հայտար-Փաշա ժամանումն յապաղած է։

ԺԱՄԱՆՄՈՒՆՔ

Անգլ. դեսպանատան առաջին թարգման Սըր Ալֆրէտ Սանտիսն, կ. Գոլոյ քարափանց արտօնատէր Պ. Կանէ, Իզմիրի քարափանց արտօնատէր Պ. Կիֆոէ և Գէլիոյ Ծերակոյտի անդամ Պ. Ֆինէ կիրակի իրիկուան ճեպընթաց կառախումբով մայրաքաղաքս հասան։

Մուրեթիֆէէն կը գրեն առ Թարէթ թէ գաւառակին մէջ գտնուած եկեղեցիներու կողմէ տոմսակներ շրջաբերութեան հանուած են որք իրրեւ մասը դրամ կը գործածուին և թէ գայմագամը նկատելով որ այդ կերպիւ զեղծումներ տեսնուած են, հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է այդ տոմսակներու շրջաբերութիւնն արգիլելու համար։

—Անցեալ օր ծանուցուեցաւ թէ Պէշիքթաշի ոստիկանութիւնը մէկ քանի գողեր ձերբակալած էր, երբ ագռաք թրամվէյով Օրթագիւղ կ'երթային։ Պէշիքթաշի ոստիկանապետ Հասան փաշա տեղեկացաւ որ այդ գողեր Օրթաքէոյ կ'երթան մեծահարուստ Հրէի մը տունը կողոպտելով 10000 ոսկւոյ չափ ստակն առնլու համար և թէ այդ գողերուն կ'առաջնորդէ հրէի ծառան, անմիջապէս ձերբակալած է այդ չարագործները, թուով երեք, որք մաքուր հագուած էին երկայն գլխարկներով։ Ասոնք վաղեմի չարագործներ են եղեր և վրանին խուզարկուելով գտնուած է ոմանց վէրներ, դաշոյններ, չուան և այլ գործիներ։

—Արքունի ատենարանին տնօրէնի օգնական և առաջին քարտուղար Իգնէթ էֆէնտի ծրագիր մը մատուցած է ձեռնհաս իշխանութեան, որով տարեկան 50 միլիոն ղրուշի նոր հասոյթ մը ցոյց տուած է։ Այս ծրագիր յանձնուած է հասութից յաւելման յանձնաժողովին։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՑԻ

Տիկին Ժիւտիք իւր առաջին ներկայացումը տուաւ երէկ գիշեր, իւր համբաւոյն արժանի յաջողութեամբ։ Սակայն Նոր Թատրոնն ակնկալուածին չափ հոծ բազմութեամբ լցուած չէր, անշուշտ գըներոց չափազանց սուղ լինելուն պատճառաւ։ Ուստի Տիկին Ժիւտիքի թատերական խումբին վարչութիւնը այս իրիկուընէ սկսեալ գները պ'ոչնչած է հետեւեալ կերպով։

Պէնուառ Ա. Բ. 4 ոսկի, միւսները 3 ոսկի. Պէլ—էթաժ Ա. Բ. և Թ. 12, 3 ոսկի միւսները 2 ոսկի, Բ. կարգի օթեակը 1 ոսկի. Թիկնաթոռք Ա. հինգ կարգեր 20 Փր., միւսները 15 Փր., նստարանք 40 դրշ., մուտք օթեակաց և վերնատուն 20 դրուշ։

Այս գիշեր տեղի կունենայ մեծահրաշակ դերասանուհւոյն երրորդ ներկայացումը։

Թ. 117 ԿԱՌՔԸ (LE FIACRE 117)

Այս զբօսալի և սիրուն թատերախաղ, որ մեծ ընդունելութիւն գտած է ուր որ ներկայացուած է, տիկին Ժիւտիքի ընտրելագոյն խաղերէ մին է, յոր կը փայլեցնէ իւր արուեստագիտական տաղանդը։

* *

Մեր թատերական աշխատակից Աճէմեան էֆէնտիէ ստացանք հետեւեալը։

Երէկ երեկոյ տեղի ունեցաւ տիկին Ժիւտիքի խմբին առաջին ներկայացումը։

Լա Ռոսէֆ ներկայացուեցաւ որպէս արժան էր, այսինքն որպէս կը ներկայացուին Բարիզու դերասանք Ֆրանսացւոց նկարագրին յատուկ թատերախաղերը։

Տիկին Ժիւտիք (Լա Ռոսէֆ), թէպէտ տարւոջ, թէպէտ ձայնը կորուած, սակայն զարմանալի ճարտարութեամբ, յըստակութեամբ և նրբութեամբ ըսաւ, այսինքն արտասանեց, կատարեց իւր դերը։

Իրմէ ետքը կուգայ Պ. Լօժէն Տիտիէ (Մէտոր) որ օրինակ է ճշմարիտ Ֆրանսական դաւեշտական դերասանի։

Ինչպէս արդէն ըսի, Լա Ռոսէֆ մեծ յաջողութիւն չէր ունեցած ի Բարիզ. ըստ ինքեան մեծ շահեկանութիւն չունի, գուցէ այս պատճառաւ էր որ երէկ երեկոյ բազում օթեակներ պարապ էին։ Ինչ ելիցէ, տնօրինութիւնը խորհեր է բարեբաստաբար գլուխերը լիցնել և շատ լաւ ըրեր է։

Այս երեկոյ պիտի ներկայացուի

Լը Ֆիաքր 117

զաւեշտ երեք արարածով։ Հեղինակներն են Պ. Պ. Էմիլ տը Նաժաք և Ալպէր Միլօ։

Անձինք

Պ. Պ. Լօժէն Տիտիէ	Վաքրէսօն
Էրէսթ Վալա	տը Բորթանվիլ
Ռոժէ	Արթիւր տը Վլանսէք
Սանսոն	Ժան. Պէլկարտ (կառ.)
Շամպլի	Թրուսօլէ (ոստիկան)
Պուրժօթ	Օսկար
Լէրվէվր	Պէնժամէն
Էմիլ	Քօքէ
Ժիրիտիրթ	Անախ Վաքրէսին
Տ. Քասօթի	Ամէլ տը Բորթանվիլ
Վակէլ	Սէսիլ։

ՅՈՎՀ. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԵԼԿՐԱՏ, 26 յունուար։—Ներքին գործոց Նախարարին և արտաքին ակմբին միջեւ կատարեալ համաձայնութիւն հաստատեցաւ լրագրական նոր օրէնքին նկատմամբ։—Ակումբը միաձայն ընդունեց Միլան թագաւորն անդամ ճանչել արքայական գերդաստանին։

ՍՍՖԻԱ, 26։—Պելժ կառավարութիւնն իտալեան գործակատարին միջոցաւ պուլկար կառավարութեան ծանոյց թէ պելժ գործակատար մը կարգուած է ի Սոֆիա։

ԿԷԼԶԵՆԻՐԼԵՆ (Գերմանիա), 26։—Պաշտօնական ցուցակը կ'ըսէ թէ Հիպէրնիա ածխանքին պայթմամբ 52 հանքագործք կորած են։

ՀԱՄՊՊՈՒՐԿ, 26։—Անգործ մնացեալ 4,000 գործաւորք միաձայն որոշեցին Համպուրկի Ծերակոյտին մատուցանել հանրագիր մը, խնդրելով որ Ծերակոյտը կարելին ի գործ դնէ իրենց աշխատութիւն տալու համար, կարուածատարց արգիլուի առաջիկայ պայմանաժամուն տուներէն դուրս նետել աղքատ գործաւորներ, և մինչեւ 50 մարք անհատական նպաստ բաշխուի գործաւորներուն։

ՊԵՏԷՐՍ, 26։—Կայսրն և Կայսրուհին բնական ուժգնութեամբ իրենց կենդանագրերը՝ զարդարեալ իրենց ինքնագրերով՝

նուիրեցին առ Պ. Անկէլուս Վլլասս, ցայսվայր հելլենական դեսպան ի Պերլին։

Վիեննա, 26։— Ռումանն նախարարապետ Մանու զօրավար մէկ ու կէս ժամ խորհրդակցեցաւ Քալնոքի կոմսին հետ, և յետոյ ներկայ գտնուեցաւ Արքունեաց հացկերոյթին։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 26 Յունուար, ժամ 3 ե. — 30 հրկպ.

Ֆրանսական Ռանթի 3 %	95 57½
» » 4½ %	105 45
Օսմանեան ցանցային Սիբի Դ.	19 15
Օսմանեան երկաթուղի	77 75
» բրիգի բաժնետոմարի	335
Պանք Օթոման	622 50
Գլեան Լիմիթ	622 50
Իտալական Ռանթի 5 %	92 47½
Հելլենական 5 %	462 50
Բրիտանական Թուրք (1890)	415
Եգիպտական միջազգայ.	491 25
Պանք ոք Բարի	838 75
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	460
Սուէզի ջրանցք	—
Պղնձական օրաթերթ	—
Ռիո Թինթո	591 25
Մեհմխանոս	670
Զեք լոնդոնյան վրայ	25 25

Լոնդոն, 26 Յունվ. ժամ 6 վար — հրկպ.

Անգլ. ֆունտ	97 3/16
Օսմ. » Սիբի Դ.	19
» » » Ա.	44 3/4
» » » Բ.	24 1/2
» » » Գ.	19
Փոխառութիւն 1877	102 1/4
Պանք Օթոման	14 3/4
Եգիպտական միջազգայ. (ինդիգոյ)	97 3/8
» առաձգ. (գրիվիզեմեն) 1890	94 3/8
Ռիո Թինթո	23 5/8
Ցօմանիոյ (փոխառ. Դաուզեր)	101
Հելլենական 5 %	90 3/4
Մոնորոլ »	72 1/2
Ռուսական 1889	98 1/2
Փոխանակութիւն Վարենի վրայ	25 3/16

Վիեննա, 26 Յունվ. ժամ — վար —

Ռումանական երկաթուղի	36 50
» բրիգի բաժնետոմարի	147 50
Փոխանակութիւն Լոնդոնի վրայ	114 75
» Փարիզի »	— —

Փարիզ, 26 Յունվ. ժամ — վար —

Փոխանակութիւն Լոնդոնի վրայ	20 32½
» Փարիզի »	80 40
Բուրգ Թղթադրամ	236
Օսմանեան երկաթուղի	79 90
Օսմանեան քոնսոլիտ Սիբի Դ.	18 75

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 26 Յունվ. ժ. — վ. — հրկպ

Ֆրանսական Ռանթի 3 %	95 60
Օսմանեան քոնսոլիտ Դ.	19 15
Օսմանեան երկաթուղի	78
Օսմ. Բէյի	— —
Բրիտիշ Թրէյք	415 62½
Օսմ. Մաքս. արժեթուղթ	460
Պանք Օթոման	623 75
Ռիո Թինթո	591 25

ԱՐՈՒԵՍՏՔ Ց'ԵԴԵՍԻԱ

Ոռնէլէնէր։—40 խանութ, 40 վարպետ, 20 աշխատակից, 30 աշկերտ։— 87 հայ, 3 ասորի—90՝ համագումար անձանց։ Կը չինեն գինու, ապարանջան, մանեակ, գըլխանոց, մատանի, գօտի, ակնազարդ ծաղիկ, ոսկեպիսակ, բուրոց, ձիու ըսպասներ եւն։

Երկաթագործներ։—53 խանութ, 57 վարպետ, 62 գործաւոր, 98 աշկերտ։—բոլորն ալ հայ։— համագումար 217։ Կը չինեն սանձ, ասպանդակ, փականք, վանդակ, խոփ, արօր, մանգաղ, իրականն ունելիք. կացին, բահ, կասկարա, շղթայ, ակիշ, տապար եւն։

Կշեռկարներ (տեղական)։—61 խանութ, 61 վարպետ, 80 աշխատակից, 120 աշկերտ։— 237 հայ, 24 թուրք։—համագ. 261։ Տեղային խաղաղորդներու բանած մարթէն կը չինեն նախնաւանդ կոշիկ (սօր), հողաթափ մոյգ զրոս աղքատ դասակարգը և մանաւանդ գիւղացիք կը գործածեն։

Եբրայ. կշեռկարներ։—25 խանութ, նոյնչափ վարպետ։ 11 աշխատակից, 75 աշկերտ։— 87 հայ, 20 ասորի, 4 թուրք, —համ. 111։ Կը չինեն այլեւայլ ձեւերով կոշիկ, կրկնակոշիկ։ Բանի մը վարպետներու գործերն մանաւանդ առաջնակարգ քաղաքաց վարպետներու գործերուն հետ կարող են մրցիլ։

Դերձակներ (տեղական)։ — 30 խ., վարպետ նոյնչափ, 58 աշխատակից, 61 աշկերտ։—ամենքն ալ հայ։—համ. 149։

Եբրայ. դերձակներ։—5 խ., 7 վարպետ, 8 աշխատակից, 7 աշկ։—21 հայ։ 1 ասորի։—համ. 22։ Կարի մեքենան մուտ գըտած է ասա՝ 18 տարիէ ի վեր։

Կարգեր Ներկաբարներ։ — 30 գործատուն, 30 վարպետ, 53 գործաւոր, 29 աշկ։—103 հայ, 9 ասորի։—համ. 112։ Տեղական կը տուէ կը պատրաստեն կարմրագոյն կտաւ և դամա (չիթ)։ Ցառաջագոյն կը գործածէին կեսարիայէ կամ Սղերդէ ներածեալ տարոնը (բուսական ներկ) և եղած ապրանքը, բայց ի տեղական սպառումէն՝ բազմաքանակ կ'արտածուէր մինչեւ Սուրիոյ և Փոքր Ասիոյ գլխաւոր կեդրոնները։ Շատ մը տեղերու պէս հոս եւս ալիզարինի գործածութիւնն ընդհանրացած է—9 տարիէ ի վեր։ Այս առթիւ սպառող գաւառներէ խնդրանքն յոյժ նուազած լինելով, ասոնց կարեւոր եռաջք՝ որ անցեալն մէջ նշանակելի գիրք մ'ունէր, մեծ անկումն կրած է վերջին տարիներս։

Կապոտ և Սէ-Ներկարարներ։—19 խանութ. նոյնչափ վարպետ։ 11 գործաւոր։ 25 աշկ —33 հայ։ 2 ասորի։—Հ։ 55։ Ասոնցմէ ոմանք կը բանին զանազան դոյներով էապա, որ բաւական ընդունելութիւն կը գտնէ։

Թոպաթարներ։—43 գործատուն։ վարպետ՝ նոյն համեմատութեամբ։ 50 գործաւոր։ 45 աշկ։—135 թուրք։ 5 հայ։—Հ։ 140։ Ասոնց ապրանքը Սուրիա եւս կը զրկուի։ Թէեւ կան Եւրոպական մեքենով մորթ պատրաստող քանի մը հայ և թուրք վարպետներ, սակայն արտադրած ապրանքնին կատարելագործութեան դրօշմը չեն կրեր տակաւին։

Պայտաներ։—27 խ։ 31 վարպետ։ 18 աշխատ։ 27 աշկ։—ամէնքն ալ հայ։— Հ։ 76։

Սրբոցներ։—20 խ։, 22 վարպ., 24 աշխատակից։ 45 աշկ։ ամէնքն ալ հայ։— Հ։ 91։ Կը չինեն սուր, դաշոյն, դանակ, մկրատ, տէգ, զմեղին եւն։ Քանի մ'անձանց՝ մանաւանդ չինած սուրն՝ յոյժ կը գնահատուի, այնչափ որ հոս բնակող բարձրաստիճան զինուորականք յաճախ յանձնարարութիւններ կ'ընեն եւ հեռաւոր քաղաքներ ընծայ կը զրկեն բարձր անձնաւորութեանց։

Ժամագործներ։—6 խ., 6 աշխատաւոր։ 2 աշկ։—6 ասորի։ 2 թուրք։—Հ։ 8։

Գնչագործներ։—22 խ., նոյնչափ վարպ., 30 գործ., 26 աշկ։—բոլորն ալ հայ։— Հ։ 78։ Սովորական գործերէ զատ կը չինեն սամավար, ծաղկանկար սեղան, ոսկեզօծ եւ արծաթազօծ բաժակներ, որ շատ կը հաւնուին։

Զուլֆներ։—3 վարպետ։ 2 գործ., 4 աշկ։—8 հայ։ 1 ասորի։—Հ։ 9։ Գլխաւոր գործերն են աշտանակ, վառարան, զանգակ, սանդ, գաւաթ։ այս վերջինը մանաւանդ իւր տոհուն՝ որչափ և ճաշակաւոր կազմին պատճառաւ՝ ընդունելութիւն կը գտնէ ըստ բաւականին, որուն համար մինչեւ իսկ հեռաւոր քաղաքներէ խնդրանք կ'ուգան։

Թիրեղագործներ։ — 20 խ., վարպետ նոյնչափ։ աշխատ։ 12։ աշկ։ 26։—56 հայ։ 1 ասորի։ 1 թուրք։—Հ։ 58։ Կը չինեն լապտեր, ճրագ, սամավար, թեթեւ ջրհան եւն։

Թամբագործներ։—18 խ., նոյնքան վարպետ։ 9 աշխ., 15 աշկ։— ամէնքն ալ թուրք։—Հ։ 42։

Առաքագործներ։—20 խ., 20 վարպ., 45 գործ։ և աշկերտ։—ամբողջն ալ հայ։— Հ։ 65։

Կոլաքագործներ։—320 խ., 325 վարպետ։ 645 գործաւոր։ 660 աշկ։ — 722 ասորի։ 598 հայ։ 250 թուրք։—Հ։ 1630։ Կտաւագործներու կարգէն 20 խանութ՝ մեծ մասն հայ, եւրոպական մանածով կը գործեն ալաճա, որ տեղս մեծ սպառում ունի։ Հրապարակը կ'ոլորեն Հալէպ, Այնթապ, և Երբեմն ալ Դամասկոս ներածեալ ապրանքներ։

Վարշամակագործներ։—5 վարպ., 15 գործ. 17 աշկ։—բոլորն ալ հայ։— Հ։ 37։

Մեխագործներ։—11 խանութ։ նոյնչափ վարպ., 20 աշխ։ և աշկ։—բոլորն ալ թուրք։—Հ։ 31։

Բրոսներ։—2 գործատուն։ 2 վարպետ։ 5 գործաւոր։—5 ասորի։ 2 հայ։—Հ։ 7։

Հէլոներ։—100 խ., նոյնչափ վարպետ։ 60 աշխատ., 150 աշկ։—275 թուրք։ 30 հայ 5 ասորի։—համագ. 330։ Կը չինեն ի միջի այլոց՝ աթոռ, բազմոց, ճախարակ, օրօրոց, վիրակ, գրասեղան եւն։

Քարհատներ։—100 գործաւոր, աշկերտ եւ բեռնակիր։—95 հայ։ 5 ասորի։

Ոչխարագործներ։— 75 վարպ։ 126 քարատաշ։ 300 գործաւոր։—461 հայ։ 40 ասորի։—Հ։ 501։

Մեխագործներ։—32 վարպ., 29 գործ. եւ աշկերտ։—ամէնն ալ հայ։—Հ։ 61։

Զինագործներ։— 17 խանութ։ նոյնքան վարպետ։ 10 աշխատակից։ 16 աշկերտ։— 41 հայ։ 2 թուրք։—Հ։ 43։ Աւրած հրացան, տարճանակ եւն կը կանոնաւորեն։

* * *

2658	համար	հայ արուեստաւորաց
880	»	ասորի »
766	»	թուրք »
4304	համագումար	արուեստաւորաց
		Եդեսիոյ

Հայք՝ 19, թուրքերն՝ 4 և ասորիք 3 արուեստի մէջ կը տիրապետեն, որպէս կ'իմաստասիրուի վերոյգրեալ վիճակագրէն։

Ընդհանուր առմամբ՝ Սրուեստաք յեդեսիա, ըստ օրինակի դրացի գաւառաց —կամ աւելի ճիշդն՝ գաւառաց բազմաց՝ —դեռ կը գտնուին ի նահապետական վիճակի, եւ մեծապէս կարօտ են դարուս արուեստական ճարտարագործ առաւելութիւններէն օգտուելու։ առանց որոյ՝ մեր արուեստաւորաց դասակարգը պարզապէս ինքնախաբութիւն գործած կը լինի, եթէ իւր արդի բազմավաստակ հացն ալ ապագային մէջ ապահովեալ նախատեսէ։

Թէեւ վճռական վճռարձակութիւն մ'է այս, բայց պարզերեւոյթ դառն ճշմարտութիւնն ալ այս է, զոր կը հաստատէ վերջին տարիներս արուեստական գործոց կրած զգալի անկումն։

Այս մասին՝ մտախոհելու մեծ հոգը՝ կը վերաբերի առաւելապէս մեր ազգայնոց, քանի որ իրենք բացարձակ կը տիրապետեն արուեստական ասպարիզին մէջ, և կամ այլապէս ըսենք,— քանի որ «արուեստագործ»ութեամբ հայ կ'ուտեն։

* * *

Ցաւելոյծ։ — Վերեւ ներկայացուցած արուեստական դասակարգէն դուրս՝ Հայոցմէ կան նաև՝ 2 վարդապետ, 7 քահանայ, 10 դասատու, 11 կառավարական պաշտօնատար, 3 բժիշկ, 5 դեղագործ, 6 փաստաբան, 8 վաճառական կամ փոխառու, 32 նուագածու կամ երգիչ, 20 առևտր։ միջնորդ, 60 կտաւավաճառ, 19 մանրավաճառ, 250 հացագործ, 39 նպարավաճառ, 300 սարիչ, 30 հաւեստագործ, 49 հնավաճառ, 220 ջաղացպան, 92 խոհարար, 90 բեռնակիր, 65 բանվոր և սպասաւոր, 25 ցորենավաճառ, 20 սրճագործ, 144 մսագործ, 30 գինեպան, 22 կոշիկավաճառ, 65 ծխավաճառ, 27 մուճակեղէն, 14 ջորեպան։ 300 անձինք եւս զբաղեալ են զանազան փոքր առևտրով կամ այլ գործով։—Համագումար՝ 1965։

Այս անձանց մէջ՝ առուծախի գործերով զբաղեալներէ բաղումք՝ գիտեն նախապէս արուեստ մը—կամ ըստ նախնեաց բացատրութեան՝ իրենց թեւն ունին ասպէնն։—որում կը դիմեն՝ ի ձախողութեան կամ յայլ հարկագրական պարագայի։

Քանի որ վերեւ բժշկի և դեղագործի խօսքն բրինք, յիշենք անցողակի թէ ի բաց առեալ Զօրանոցի դեղարանը, 2 դեղարանք միայն կան քաղաքիս մէջ, որոյ բնակիչք՝ 40 000 կը հաշուուին։ Այս երկոքին դեղատունք՝ սեփականութիւն միևնոյն անձանց՝ բացարձակապէս անկարող նկատուած են զօհացնելու հասարակութիւնը։ ոչ միայն՝ որովհետեւ անոնք հաւասարութեամբ սուղ կը վաճառեն նոյն իսկ ուժանագին դեղերը, այլ եւ դեղերէից գէթ ամենակարեւոր տեսակները միշտ պատրաստի չունին, և յաճախ կը դիմուին դեղագործներ, որ բազմիցս՝ կամ ոչնչութիւններու ազքատիկ կրպակները կը դիմեն այս կամ այն դեղը հայթայթելու համար, և կամ «բացակայ» դեղերու տեղ «ներկայներէն բան մը կը խառնեն» դեղագրովք յանձնարարեալ բաղադրութեանց մէջ։

Եթէ ո՛չ նիւթական դիւրութեան, գէթ այդ «շգոյութեան» անպատեհութիւնը բառնալու ոչինչ նուազ կարեւոր պատճառաւ՝ յուսալի է որ տեղւոյս ճարտարապետութիւնը ինք՝ մօտերս հաճի բանալ իւր կոչման արժանի համայնունակ ճոխ Դեղարան մը, որոյ կենսական և անհրաժեշտ պէտքն զգալի է յոյժ։

* *

Մանրամասնութ.—Թուրքաց՝ որ ժողովրդեան ստուար մեծամասնութիւնը կը ներկայացնեն, զգալի բացակայութիւնն արուեստական ասպարիզէն, ինչպէս բացորոշ կը նշմարուի ներկայ վիճակագրական ծանօթագրէ, կը բացատրուի երբ յիշենք թէ կը բաղկացնեն ժողովրդեան հողատէր—կալուածատէր և պաշտօնատար դասը։

Զարդիս, Հայոց մէջ մեծ հոդատեարք՝ մեր մէկ հնէեալ մատամբք հազիւ կը հմտրուին։ վերջին տարիներս սակայն՝ հողային հարստութեան կարեւորութիւնն ու ու առաւելութիւնը քիչ չատ գնահատուած և ուշադրութիւն գրաւած լինելով, առ որ թերեւս նպաստած են Գաւառիս Սրբազան Առաջնորդին այս մասին յաճախակի կրկնած բեմական յորդորք եւս, կարող ազգայինք սկսած են արդէն հողատութեան ձեռնարկել, որով գէթ միջակ կամ փոքր հողատեարք կը գտնուին այժմ բաւականաչափ։

Քաղաքիս կամ գիւղի (խառնուրդ՝ մառօնի, ասորի, յոյն, հայ և լատին ազգէրէ,) և հրեայ հասարակութիւնք՝ գրէթէ բնաւ չունին հող՝ կամ արուեստական գրաղումներ, այլ կը պարապին առ հասարակ առուծախի մեծ կամ փոքր գործերով։

Պատեհ առթի կը վերապահենք գրել գաւառիս Տնտեսական կացութեան վրայ ընդհանրապէս։ Գ. Կ. Ռ.

✕ ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷՐ ՄԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Կաղանդն, ինչ որ ալ լինի իւր պատմական ծագումն, իրողութիւնն այն է որ ամենուրեք ընդհանուր ուրախութեան և բարեբաստութեան առանձնաշնորհն ունի միշտ։ Դեկտեմբերի 15 էն սկսեալ ամէն ոք, նուիրատու թէ նուէրընկալ, ծեր թէ տղայ, այր ու կին, կ'զբաղին լոկ ընտրութիւններ ընելու և ապա գնումներ կատարելու։ Շաբաթէ մ'ի վեր ոչ ոք չուկայէն ուղղակի տուն կը դառնար ըստ սովորութեան։ Զատիկէն ետքէ Շաբաթներն արագ արագ կ'ելնէին Պալաքբազար, ուր մրգավաճառ առնուորդ, արդէն նեղ ու դժուարաձոյ փողոցին երկայնքն իրենց կողոմները շարած, Ամասիայի գոյնզգոյն խնձոր, Պրուսայի խոշոր շագանակ, Եաֆայի գեղատեսիլ նարինջներ և այլ ամէն տեսակ պտուղներ կը վաճառէին այն անցորդաց, որոց շատերն, հայ պապեր, աւանդական սովորական պողպատներու մէջ լեցնելով այդ ամէնն, ոմանք և—թերեւի թէ սոքա աւելի նոր ժամանակի հայերը—տոպրակի տեղ չանդա ի ձեռին, շրջեցնեալ կ'չտապէին։ Ի եէմիշ-խակէլէ գնողք աւելի բազմաթիւ և տոպրակներն աւելի մեծ ու աւելի դերուկ էին։ կարծես ամէն ոք սոնձ նախատեսած, տունը պտղոք լեցնել ևեթ կը խորհէր։ Եվէջ արք ի Պոլիս կը հոգային այդ մեծ աւուր ուտեստը, զորս մարդկան անյագ ստամոքսն պիտի անհետացնէր փութով, կանայք եւս, մեծ մասամբ ի Բերա, ի տես բիւրատեսակ առարկայից, հետաքրքրական նորութեանց, սիրուն այլ սուղ խաղալիկներու, ընդերկար վարանելէ յետոյ, վերջապէս մին զմիւսն կընտրէին, եւ երբ երեկոյին յոգնած տուն դառնային փոքր ու մեծ բեռներով, դոդոջեալ ամէն ոք ադոնց մէջ կը նկատէր Կաղանդի ուրախութեան տարին։ Ամէն տան մէջ սկսած էր անուշպոռէն, բէլլէի, չէրեթի պատրաստութիւնն որ մանաւանդ հայոց յատուկ է։ տան աղջկունք մեծ հոգ ունէին զատելու պաղոց տեսակներն և ապա պնակներով շարելու սեղանի մը վրայ։ աղաք, որ պտղոց անուղղայ գոդերն ու սիրահարներն են միշտ, այդ մրգալից սեղանի շուրջ ի պատկառ կը կենային, Կաղանդէն առաջ պտուղ չ'ուտելու տեսակ մը պահք բռնելով։ Այսպէս երբ 1890ի վերջին աւուր վերջին ժամն հնչեց, արդարեւ հոգեգրաւ էր տեսնել այն խինդն ու ցնծութիւն որ կ'ելնէր աղքատին խրճիթն ու հարբատին ապարանքի մէջ, Կաղանդի սեղանի շուրջ։ Մեծ ու փոքր նուէր կ'ըստանայր և նուէր կը տար։ «Շնորհաւոր Նոր-Տարի և բարի Կաղանդ.», այս մին այն կը լսուէր ամէն ուրեք, և յամենուստ։ խոստովանինք սակայն թէ այդ ընդհանուր հրճուանաց իրը խրախոյս օղին ու դօնեան ձեռքէ ձեռք կը շրջէին։ Կաղանդն արդէն օրիը բ-ութի օրն էր, այլ այժմ օրին ալ ֆծնեաթ աւելցած։ ալ աւելին ոչ ոք կը հաշուէր, և կամ ոչ ոք կարող էր հաշուել։ Այսպէս թէ այնպէս, դեռ 15 օրէ ի վեր անցած է այդ մեծ տօնն առատութեան, ցնծութեան և նուիրատուութեան, որ յիշատակն ամենաքաղցը տպաւորութեամբ կը յիշեն անչուշտ ընթերցողք, մանաւանդ ընթերցուհիք, իմ մտքէս ալ չ'ելնիր հաճի Մատթէոս աղալի բնակարանն, ուր թերեւս 20-30 տարիէ ի վեր ոչ Կաղանդ մնած էր և ոչ իւր պատրաստութիւններն։ Նուապար-Շահնազարեան վարժարանի քանդուած շէնքին մօտ, Հալբճօղլուի բարձանց վրայ անյիշատակ ժամանակէ հաղիւ կանգուն մնացած տան մը, որոյ մեծ ու լայն սրահներն ձմրան սաստկութեան և տեւողութեան տեղի տալով հետզհետէ պակսած էին տան ամբողջութենէ, ստորնայարկի մէկ խուցն դեռ կը պահէր չորս որմեր, յորոց սակայն դեկտեմբերի սաստկայուշէ հովն և սառուցիչ ցուրտն անարգել ներս կը թափանցէին, այսպէս խուցն պահելով ամենաառատ օդառութեան մէջ, ինչ որ սակայն առողջապահիկ չէր ի հարկէ տարուոյն այն եղանակին, յորում ամէն ոք կը փարի հրոյ։ Ահա այդ կիսափուլ խցի մէջ կը բնակէին տէր և տիկին հաճի Մատթէոս։ այրը մօտ 70 տարեկան, տարիքին ամէն անկարողութեամբքն օժտուալ։ կինն Աննա 65 դարուններ տեսած՝ այժմ արեւն անգամ տեսնելու գրեթէ անկարող։ Սոճ հանկ մը, որու մէջ մոխրոյ կոյտն նըշան մ'էր եւեթ թէ իբր 30 ժամ առաջ կրակն եւս գոյութիւն ունեցած և հաղիւ մի քանի աղօտ կայծեր թողած էր անդ, իբր հուր և իբր լոյս միանդամայն, այդ սոճ մանկան, այն հիւղակի կարասեաց ամենէ թանկագինն, կը բաժնէր կամ կը միացնէր սոյն երկու թշուառ ծերունիներն, որք կորաքամակ ու լռին կը դիտէին արդէն չլեցած հրոյն մնիւրն ու վերջին կայծն, պատկեր՝ իրենց մօտաւոր ապագային։ Սառուցիկ մթնոլորտէն պատպարուելու համար ի զուր միմեանց վրայ կը ծածկէին մաշած ու պատռուն վերարկու մը, որ շատ վաղուց կը ծառայէր իրենց նաեւ իրր վերմակ։ Եւ ահա մէկ ժամէ ի վեր արեգակն, թշուառին այդ աստուածատուր լոյսն ու ջերմութիւն, հեռացած էր արդէն հորիզոնէն, գուցէ խաւարին մէջ անտեսանելի թողլոյ համար թշուառութեան սոյն տեսարանն։ Հաճի Մատթէոն ու կողակիցն, որոց հէգ սաստամոքսն ոչ երբէք ծանրաբեռնուած այլ մանաւանդ ընդ երբար ծամապահութեան իսկ վարժ էր՝ պատճառ չունէին դանդատելու ճակատագրին դէմ թէ ընդհանուր ուրախութեան, լրացող տարւոյն այդ վերջին օրն եւս քսան ժամու անօթութեամբ կը տանջէին։ Ա.ոլ սիրտ մը որչափ ալ ընտելանայ թշուառութեան և հոգին համակերպի զրկանաց, մարմինն անկարող է նոյնքան ընդ երկար տոկալ ու մնալ։

—Ախ Աննա, ըսաւ Մատթէոն ադա, ի՞նչ ազէկ կ'ըլլար որ ողորմած հոգի հաղդ ձեռքէդ բռնէր քեզ ծովը նետէր որ ինծի չ'տար, «ռոպ իսնէմ էիր էն ատեն ինծի ասդէ եղար, տես հիմակ ինծի հետ անօթի կը գոդան ուլիմ ալ ֆէյէր ֆարյա ֆարյա գ'ըլլայ։— Հանչ ինչ կը ճուշկոնդա, գուցեց կինն, Աստուած ասանկ կամեցեր է, որո՞ւ մեղքէն կ'անցնիս էն մեր զաւակները մենէ առաջ պիտի մեռնին, «օլնոյնն աչքը «էօռնայ»։

—Կնիկ ադէկ ամա, չ'իյտես էն ալ մենք կենճ չենք, աս չարչարանքին կըրնա՞նք դ դիմանալ, ինչ կ'ըլլար ասրէ ձգէլիր որ եկեղեցի երթայի գրուէի, հէլպէն մէկ քանի ղրուշ կ'առնէինք, ասանկ անօթի չէինք աքներ։

—Չէ, չէ, փառք տուր Աստուծոյ, գուցեց կինն, աւելի ազէկ որ անօթի նամուսով մեռնինք որ չ'ըսեն էն ամիրայի զաւակն եկեղեցիի դուռը կը մուրայ կոր։

Այս կարճ բանակռուէ վերջ յորում ի յայտ կուգար նախկին սիրահարի զղջումն և այդ հէգ կնոջ դեռ ջերմ անձնասիրութիւնն, լռութիւն տիրեց խցիկին մէջ, ուր արդէն խաղաղութիւն ու ձայն խիստ քիչ անգամ կը լսուէր։ Զոր, չոր... ձայն մը եկաւ Աննայի ականջին որ ի սկզբան ուշադրութիւն չ'ընծայեց, կարծելով թէ տան խարխուլ մասերէն յանկարծ տատանող տախտակ մը և կամ պատուհանաց բեկորները կը ձայնէին սաստիկ հովուն բաղխմամբ։ այլ այդ հնչիւնքը կը դադրէին։ զի ահա պահ մը վերջ աւելի ուժգին եղաւ չոր չորն։ այս անգամ կասկած չկար, տան դուռը կը զարնուէր։

—Հաճի ադա, ինծի է-ֆէյ էլ տուռ նէ, ըսաւ կինը։ երթամ մէյ մը բանամ։

—Ձանչ տեղդ նստէ կնիկ, դանա սոնամոդ չե՞ս կրրեր, ոմի պիտի գայ մեզի։ պէլկի դոնալն չըրեն է, վախտուն փարա տալիք ունիմ ան կուդէ... ուսկից տամ...

Կինն ալ լռեց, բայց դուռը չի լռեց, ՀՈՒ ՀՈՒԸ սաստկացաւ, կինն ալ ոգեւորեցաւ։ և կրկնեց։

—Հաճի ադա սա դուռը բաց տէ պարէ տգան ճամբէ։

Մինչեւին սարսռած ոտքի ելաւ և խարխափելով հասաւ հիւղակին այն մասը զոր կրնոր չենք դաւիթ անուանել, և գուռը բացաւ, բաւական դժուարութեամբ, վասն զի մատներն անզգոյ էին փականքը վերցնելու։ Այ ու ձախ դիտեց դուրսն։ ոչ ոք կար։

—Ախ կնիկ, ես քեզ չ'ըսի քի պոշպան է դուռ բանալ, իշտէ հոմին տըզաքը Այ-Վասիլ է ինչ է, կանչին տէ 10 փարայ ալ մենէ առնին պէլ դուռը ձեռք առեր ու թողեր դացեր են... Եւ քիչ մնաց որ այս անգամ խոտիւ յանդիմանէր կինը, զոր չափազանց փաթաչան կը գտնէր երբ դռան սեմին առջեւ գետնին վրայ ընդնշմարեց անկերպարան առարկայ մը, սակառ ըսուելու չափ մեծ ու բոլոր։ կնոջն օգնութեամբ դանէն ներս հաղիւ առաւ զայն և դրացի տան մը պատուհանէն ճառագայթած լոյսն երեւան հանեց թէ պտղօք լեցուն թիւլով ու ժամանակնոք զարդարուն կանդի ճշմարիտ եւ պատուական նուէր մ'էր այն։ արդէն չշարժեցին խոշոր նարինջներն ու ինձորներ անոր մէջ։ Կինն ըսաւ թէ այդ նուէրը բերողն անպատճառ սիրալ հացեի հեռեւած է, այրը պնդեց թէ մէկը զանդ թողած և մոտակայ տուն մը մտած է, պարգեւ ստանալու։ Իսկ այր և կին համաձայնեցան թէ բնաւ իրենց զրկուած չէր այն թանկագին նուէրն։ Ցանկարծ հաճի աղային աչքին զարկաւ կարմիր շղարշին վրայ սպիտակ տոմս մը, որ ի հարկէ պիտի յայտնէր թէ ո՞ր երջանիկ անուան ուղղուած էր սակառը։ կինն յայծղեցաւ։ բի կտոր մը գտնել մառանին մէջ, ուր ոչինչ կը գտնուէր, և այր ու կին կարդացան կարգալ վերջապէս այդ տոմսը, սապէս։

«Առ Աննա տուտու, ամէն նոր տարի
«նուէր մ'այսպէս անթախտ պիտի տրուի։
«Եթէ ներիտակեալ թանկագին առարկայն
«Գթով ու սիրով խնամէ մոր նման։»

Ալ տեղի չկար թերեհաւատութեան։ նուէրն Աննային էր զրկուած։ ուստի չորս ձեռքով բացին սակառն, ու մէջ տեղը տեսան փոքր ծրար մը, կարծելով թէ պիտակ կամ կապին կար անոր մէջ։ այլ յանկարծ ճիչ մ'էր արձակուեցաւ մէջէն, և նորածին մանկան մը տակաւ շարժմամբն մի քանի նարինջ գորտնկեցան ի մեծ զարմանս թողլով երկու ծերունիներն, որք կը մտածէին թէ այդ նորածիկ էակն իրենց հետ թերեւս անօթութեամբ որ մը անչշանալու սահմանուած է։ Բայց վերջապէս Աննա, որ թշուառութեան պատճառն իւր զղջմամբ ուզեցաւ դարմանել, ինքն ալ ոգեւորեցաւ։ և կրկնեց։

—Ինչ որ ալ լինի իւր խրախոյս օղին ու դօնեան ձեռքէ ձեռք կը շրջէին։ Կաղանդն արդէն օրիը բ-ութի օրն էր, այլ այժմ օրին ալ ֆծնեաթ աւելցած։ ալ աւելին ոչ ոք կը հաշուէր, և կամ ոչ ոք կարող էր հաշուել։ Այսպէս թէ այնպէս, դեռ 15 օրէ ի վեր անցած է այդ մեծ տօնն առատութեան, ցնծութեան և նուիրատուութեան, որ յիշատակն ամենաքաղցը տպաւորութեամբ կը յիշեն անչուշտ ընթերցողք, մանաւանդ ընթերցուհիք, իմ մտքէս ալ չ'ելնիր հաճի Մատթէոս աղալի բնակարանն, ուր թերեւս 20-30 տարիէ ի վեր ոչ Կաղանդ մնած էր և ոչ իւր պատրաստութիւններն։ Նուապար-Շահնազարեան վարժարանի քանդուած շէնքին մօտ, Հալբճօղլուի բարձանց վրայ անյիշատակ ժամանակէ հաղիւ կանգուն մնացած տան մը, որոյ մեծ ու լայն սրահներն ձմրան սաստկութեան և տեւողութեան տեղի տալով հետզհետէ պակսած էին տան ամբողջութենէ, ստորնայարկի մէկ խուցն դեռ կը պահէր չորս որմեր, յորոց սակայն դեկտեմբերի սաստկայուշէ հովն և սառուցիչ ցուրտն անարգել ներս կը թափանցէին, այսպէս խուցն պահելով ամենաառատ օդառութեան մէջ, ինչ որ սակայն առողջապահիկ չէր ի հարկէ տարուոյն այն եղանակին, յորում ամէն ոք կը փարի հրոյ։ Ահա այդ կիսափուլ խցի մէջ կը բնակէին տէր և տիկին հաճի Մատթէոս։ այրը մօտ 70 տարեկան, տարիքին ամէն անկարողութեամբքն օժտուալ։ կինն Աննա 65 դարուններ տեսած՝ այժմ արեւն անգամ տեսնելու գրեթէ անկարող։ Սոճ հանկ մը, որու մէջ մոխրոյ կոյտն նըշան մ'էր եւեթ թէ իբր 30 ժամ առաջ կրակն եւս գոյութիւն ունեցած և հաղիւ մի քանի աղօտ կայծեր թողած էր անդ, իբր հուր և իբր լոյս միանդամայն, այդ սոճ մանկան, այն հիւղակի կարասեաց ամենէ թանկագինն, կը բաժնէր կամ կը միացնէր սոյն երկու թշուառ ծերունիներն, որք կորաքամակ ու լռին կը դիտէին արդէն չլեցած հրոյն մնիւրն ու վերջին կայծն, պատկեր՝ իրենց մօտաւոր ապագային։ Սառուցիկ մթնոլորտէն պատպարուելու համար ի զուր միմեանց վրայ կը ծածկէին մաշած ու պատռուն վերարկու մը, որ շատ վաղուց կը ծառայէր իրենց նաեւ իրր վերմակ։ Եւ ահա մէկ ժամէ ի վեր արեգակն, թշուառին այդ աստուածատուր լոյսն ու ջերմութիւն, հեռացած էր արդէն հորիզոնէն, գուցէ խաւարին մէջ անտեսանելի թողլոյ համար թշուառութեան սոյն տեսարանն։ Հաճի Մատթէոն ու կողակիցն, որոց հէգ սաստամոքսն ոչ երբէք ծանրաբեռնուած այլ մանաւանդ ընդ երբար ծամապահութեան իսկ վարժ էր՝ պատճառ չունէին դանդատելու ճակատագրին դէմ թէ ընդհանուր ուրախութեան, լրացող տարւոյն այդ վերջին օրն եւս քսան ժամու անօթութեամբ կը տանջէին։ Ա.ոլ սիրտ մը որչափ ալ ընտելանայ թշուառութեան և հոգին համակերպի զրկանաց, մարմինն անկարող է նոյնքան ընդ երկար տոկալ ու մնալ։

—Ախ Աննա, ըսաւ Մատթէոն ադա, ի՞նչ ազէկ կ'ըլլար որ ողորմած հոգի հաղդ ձեռքէդ բռնէր քեզ ծովը նետէր որ ինծի չ'տար, «ռոպ իսնէմ էիր էն ատեն ինծի ասդէ եղար, տես հիմակ ինծի հետ անօթի կը գոդան ուլիմ ալ ֆէյէր ֆարյա ֆարյա գ'ըլլայ։— Հանչ ինչ կը ճուշկոնդա, գուցեց կինն, Աստուած ասանկ կամեցեր է, որո՞ւ մեղքէն կ'անցնիս էն մեր զաւակները մենէ առաջ պիտի մեռնին, «օլնոյնն աչքը «էօռնայ»։

—Կնիկ ադէկ ամա, չ'իյտես էն ալ մենք կենճ չենք, աս չարչարանքին կըրնա՞նք դ դիմանալ, ինչ կ'ըլլար ասրէ ձգէլիր որ եկեղեցի երթայի գրուէի, հէլպէն մէկ քանի ղրուշ կ'առնէինք, ասանկ անօթի չէինք աքներ։

—Չէ, չէ, փառք տուր Աստուծոյ, գուցեց կինն, աւելի ազէկ որ անօթի նամուսով մեռնինք որ չ'ըսեն էն ամիրայի զաւակն եկեղեցիի դուռը կը մուրայ կոր։

Այս կարճ բանակռուէ վերջ յորում ի յայտ կուգ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐԻԿԵԱՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 2,170,355

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՃՈՒՐԸԵՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բաւական երաշխաւորութեամբ մեծ դումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ քարդ տուժած գումարին 20,000,000 *Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։*

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Այի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 Բ՝ սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** *Գործակալ Ս. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց*

ԼԱԼԷԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐԸ

ընդունուած և յանձնարարուած ընդհանուր գեղատութեան, արեան պակասութեան, արեան կոբբասեան, սպիտակ հոսման և ընդհանուր սպառման ու դիկարութեան ամէն դ'ճակներ։

Ծան. վ.այէի Դեղահատները (Ճշմարիտ) սպիտակ են և իւրաքանչիւրին վրայ գրուած է Վ.այէի անունը։ Ամէն դեղատանց մէջ, և Թիւ 19, Ժաղոպ փողոց, Բարիզ, Տուն Լա Ֆոնթէն։

ՇՆԱՀԱՐԳԵԼ

ՍԻՐՏ ԲՈՆՈՒԻ, ՈՒՂՂԵՂԻ ՀԱՐԲՈՒԽ

Նոյն հետայն կը հանդարտին, կը բժշկուին ԼԸՎԱՍԷՕՐԻ ԹՈՂՈՎԱԿԱՆԵՐՈՎ. Լաբլասէօրի անունը պահանջել տուփին վրայ (3 ֆրանք)։ Դեղատուտեղի Դեղ. ՌՈՊԻՔԷ, 23, Մոնէ փողոց, Բարիզ։ Ի կ՝ Պոլիս Մէկէրի և ընկ., դեղավաճառք, և ամէն լաւ դեղատուներ։ 862

NEVRALGIES ՋՂԱՑԱՒ ԱՆԿԱՐՈ, ՍԱՍՏԱԿԻՍ ԽԻՒՀ, և Ջղային բոլոր հիւանդութիւնք կը բուժին Տ. ՖԷՐԹ ԷՊՊՆԼԻԷ ԱՆԴԻՆԷԼԻԱԼԻԹԻՒ դեղահատներով։ Տուփ 3 ֆր.—Պահանջել Գործարանատերոյ Փիւռեանն դրոշմ. Կեդրոնատեղի՝ Դեղ. ՌՈՊԻՔԷ, 23, Մոնէ փողոց, Բարիզ։ Ի կ՝ Պոլիս Մէկէրի և ընկ., դեղավաճառք, և ամէն լաւ դեղատուներ։ 862

VICHY

ՎԻՇԻ

Ֆրանսա (Գաւառ Ալիէի)
ԿԱԼՈՒՈՒԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳԵՏՈՒՐԵԱՆ
Վաճառութիւն՝ Փարիզ, 8, Պուլվար Մոնմարթր

ՀԱՆՐԱՋՐՈՅ ԵՂԱՆԱԿ

GRANDE GRILE։— Աւշային տկարութիւնք, մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, լեարդի և փայծաղի խըբու

, նեղքին գործարանաց խցումնք, մաղձային քար և այլն։

HOPITAL։— Մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, ստամոքսի ծանրութիւն, դժուարամարսութիւն, ախորժակի պակասութիւն ստամոքսի, ջղացաւ, անմարսութիւն։

CELESTINS։— Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, միզական աւազ և միզական քար, յօդացաւ, շաքարախտ (Տիապէթ), սպիտակուց–միզական (Ալբիւմինիւրի)։

HAUTERIVE։— Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, աւազ, քար, յօդացաւ, շաքարամիզութիւն, սպիտակուց–միզական։

Աղբիւրին անունը պէտք է փնտռել շիշերու քարսիւլին վրայ։

Պոլսոյ ամէն դեղագործաց և դեղավաճառաց քով կը գտնուի։ 596

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴՈՒՑ

Տոքթոր Ալէրի Ջերմային հիւանդութեան, այս դէղն՝ որ անխաբեն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դասնչհամ և ազատ կազդուրիչ. ամէն տեսակ ֆիզիքական խանդարմանց, որ յառաջ նուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմտ կլիմայից կամ ու ապականեալ օդերէն, որոն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ազդեցութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ազդեցութեամբն։ Այս ֆիզիքական խանդարումներն յառաջ կուգան օրին մէջ լրացեալ թունաւոր անլաշմանելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց ան անուններ դրուած է. ջերմն և ապասուս, թոգանն ջերմ, գարշելարական ջերմն, ընդհանրական ջերմն մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղերք ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է մահէներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ մահաշատ նիւթերով, կամ բաց տղաքանոցներէ և ալանների ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, որոս մարդիկ կը ծծեն ընշառութեամբ։

Ալէրի Ջերմի ու տենդից դեղը կը ընդէ այդ դունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն ի դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որպ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգուտն ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգից համաձայն գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ 210

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբթուան երթեւեկութիւնը

Օր	յանվ.	ժ. Ր.Ե.	Երթալիք տեղը	ՀՐԱՒԱՆԴԱՆ
Բշ.	14	26	Եր.	Օտեսա
Գշ.	15	27	5 Եր.	Ալէքսանդրիա
Դշ.	16	28	10 Առ.	Ռնասլու
Գշ.	16	28	10 Առ.	Սեվաստոպոլ
Եշ.	17	29	2 Եր.	Օտեսա

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական Ընկերութեան ի Բիրէճ Գարու։ 26

Արեւօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆԻ

ՄԱԴԱՄ Ա. Ա. ԱԼԼԷՆԻՆ

ՀԱՅԵՐԷՆՕՆՕԹ ՄԱԶ. ՆՈՐՈԳՈՒՂԸ
(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Ներմակ ընկած մազերուն գոյն, վերնիճ ու գեղ կուտայ։ Կը նորոգէ անոր կեանքը, ոյժը և աճումը։ Վնասու թեւը շուտ մը անհետանալ կ'ընէ։ Իր անուշ հոտը առատ է ու հեշտալի։

"Մէկ շիշը կը բաւէ։" Այդ փորձը ունեցան ամենքը որոնց ճերմակագունած մազերը իրենց բնական գոյնին դարձան, և ճաշատ տեղերը մազով ծածկուեցան, Ներկ չէ, և ամենէն դեան մը չունի։ Թէ որ կ'ուզես թարմ մազ ունենալ և բոլոր կենացդ մէջ պահել, առանց ուշանալու շիշ մը ստացիր ԱԼԼԷՆԻ Հմաշաբերական Լոսէ Նորոգողն։ (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գլխաւոր մթերանոցը 1 մնուն է (114 and 116, Southampton Row). Նորոգող Բարիզ ու Նիւ-Եորք։ Ներմանաւորի ամեն տարիշներու, անոյշ լուացողներու և անոյշեցի գեղագործներու քով։

Մեծաքանակ վաճառում Պոլիս Բ. և Հ. Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանը եէնի ճամ փողոց Թ. 18 և ի Ղալաթիա Եիւքսէք քարարրում Իտմոն Բարուանայի քով։

Փոքրաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. և Հ. Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանը՝ կամուրջի գիւղում Թիւ 17, և ի Բերա Մեծ փողոց Թիւ 433, Իզիտոռի անուշահոտութեանց վաճառատուն։

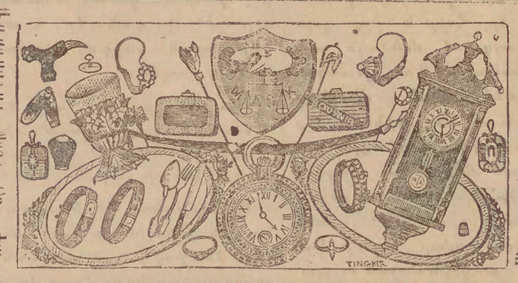

Վաճառատունս Ս. Գրիգոր Նարեկացւոյ 'ի Գ. Գալատիա, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի 'ի Գ. Գալատիա, Ս. Աստուածածնայ 'ի Գ. Գալատիա, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի 'ի Գ. Գալատիա։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

45, ԴԱԼԱԹԻԱ։—ՊԷՕՅԻՒՔ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ 45։
Բ. ՀԱՐԿ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՂԹԱՏԱՐԱՏԱՆ ՎԷՐԵՒ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑՔ

Պատի, Գրպանի, Ոսկիէ, Արծաթէ, Մետաղէ

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՔ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց, որ առեւտրական այս ճիւղին եղանակն ըլլալուն, իւր ապրանաց մէջերքն ճոխացուցած է։ Ուստի կը խնդրէ այն յաճախորդներէն որք պէտք ունին ժամացոյցի, գոհարեղինաց, դիմեն սոյն վաճառատունն և օգտուին այս ապրանքներէն, որք Եւրոպոյ լաւագոյն գործարաններէն բերուած են, և որոց ճաշակը, քրտնը և ընտրութիւնը կ'արդարացնեն այն համբաւաւոր համբաւ գլխն որով ի վաճառ հանուած են։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Վաճառատունը մասնաւորապէս կը յանձնարարէ, մետաղի վրայ որկի գաբլամա ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոցմէ ունի մի սեռք բուն Բարիզի ապրանք։ 204

ԱՒԻԱՏԱՐԱՆ—ԱՒՇ—ԿԱՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՒԻ—Վերջին ֆոսֆ և հինգ տարուան մէջ այս գոյացուցած է թէ այս գեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԵՐՄԱՆն է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնաստութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստէն յառաջեկած ամէն գործարանական խանգարում։

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնք, ջղային եւ արտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն եւ ապառամբ. կէ կանոնաւոր կենական ոյժերու ոչ է կորուստ որ յառաջ եկած է ուրեւ է պատճառէ։

Զգայնի տկարութեան եւ արտ հետեւանաց մէջ այս գեղին ազդեցութիւնն անմոլական եւ մեծագոյն է Մեխանգամբեանն զգացու մեներն եւ տխրամիտք կ'ամենանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը։

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՒԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ Ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'ստեղծէ, արեան մէջ մուտանելով կենական ելիկտրական տարրը, Ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է Առնական կորովը կը կենդանանայ ուղեղային ամէնագոյն գրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հաւասարակշիռ եւ առատ առողջութիւն մը, այնպես որ կարելի է բոլոր պատկանութիւնները կատարել վատառնութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Ամփոփեմք, կը ոչ եւ կը ճանչնայ արիանն եւ նոր առութիւնն ի գործ ուղղին, ջղային գրութեան եւ մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գոր ծածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային գրութեան եւ մտաւորական կարողութեանց նշանաւոր յաւելումն եւ կորուստեան եւ բարօրութեան զգացմամբ մը ոչ վարժութիւնն հիւանդը շատուց ի վեր կորուստ էր։ Մարտոցութիւնը վերանորոգուած է։ Ախորժակը հրաշալի կերպով կ'աճեցնայ։ Ագեաց պաղտնը կանոնաւորապէս կը կատարուի։ Գեաներ կը լրնի հանգարտ եւ կազդուրիչ։ Դէմքը կ'ակի լենայ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքերը շողուն կը լրնին, մարմնը պայծառ եւ ամուրագոյն գոյն մը կ'առնու, մարդը այլ կ'ստանան։

Զգուշացէք սուտ նմանութիւններէ։ Տոքթոր Լալորի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է մանն շիշերուն մէջ որոց բրիտանական կառավարութեան գրոշը կը կրնն ու բաւերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England գրոշ փարաբուած։ Այս գեղին ունեցած յարգութիւնն յաւալ բնաւ ազատմիտ վաճառաւոր եւ պատակար կեղծեր։

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

211, Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

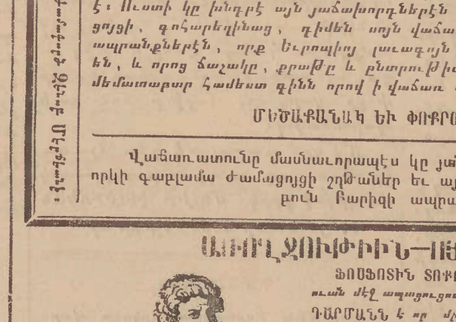

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամէն տեսակ գեղեցիկ կոշիկներ Ֆրանսական նիւթերով և Ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կոշիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին.

Ոտի ին կալոշ	ղրշ. 95	Սկարբին	ղրշ. 52
Մանթարլը Գօրին	» 75	Պալատական կալոշ	» 45
Ոտի ին	» 67	Կանանց մուճակ	» 35
Մոյկ	» 140	Կանանց սկարբին	» 40
Մոյկ և կալոշ	» 130		

Ապպարուածներուն վրայ տասը ղրուշ յաւելում կըլայ։ (203)

ՅՈԴԱՑԱՒԻԸ ԵՒ ՄԻԶԱՆՑՔԻ ՔԱՐԸ

ՉԵՆ ԿՐՆԱՐ ԲՈՒԺԻԼ ԱՌԱՆՑ ԼԻԹԻՆԻ

Շ. ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ ԷՖԷՔԻ Ռէ հատիկները, փոքր քանակութեամբ առնուելով, քիչ ատենուան մէջ կ'անհետացնեն աւարդն և քարը (մէզին հետ մէկտեղ քշուող միւս անլուծելի նիւթերն ալ)։ Ասով է որ այնչափ ազդեցիկ են վերոյիշեալ հիւանդութեանց դէմ։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։ 852

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ, ՋԷԼԱԼ-ՊԷՑ ԽԱՆ, Թ. 10
ԳՆԵՐԸ ՈՐՈՇ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած ոյն վաճառատունն, որ առ ինքն ուզղեալ յանձնարարութեանց փութաջիգ յարաբերութեամբքն արդէն մեծ հռչակ հանած և իրաւամբ կը վայելէ հասարակութեան համաձայնութիւն, վերջերս ձաւալեն ընդարձակուած է մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակէ ոսկիներ ու գերբնոյր թեթեր, ինչպես նաեւ այլ և այլ ծանութեամբ և ձեւերով նկարազարդ առեղեր (բանալիներուն հանդերձ), որք փարիզ վերջին ցուցադրութիւնն մէջ արժանացած են առաջին կարգ մրցանակի եւ գեղարուեստական ոճով կրաշակերտներ կրնան համարուիլ։ Ի միջի այլոց մեր արդէն յանձնարարեալ իւր կաղանդի նուէրը ծառայելու գերազանցած առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս այդպէս պատիւն ընող ամէն կարգի անձինք անհունապէս գոհ պիտի մնան գնոց ապահովութենէն և ազանութենէն՝ ինչպես նաեւ ձմեռուան առթիւ բերուած թեթերու ճաշակաւորմամբ ընտրութիւններէն։ 199

ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ

ՇՔՈՒԴԵՐԱՄ ստացած 1883ի Ամսդէրտամի միջազգային ցուցահանդէսէն և 1889ի Բարիզի Տիեզերական ցուցահանդէսէն։

ՄԻԱԿ ՃՇՄԱՐԻՏ ՀԻՄՔ

խայծդանի, որուն Բոլոր Բոմ-Ի յատկութիւնները կը պարունակէ, մինչդեռ խայծդանի դէմ պատրաստութիւնք կոտորն Վէրն հոտն ու համը միայն քիչ մը ունին։ Այս խայծդանի մէկ շիշը՝ պատիճի մը (ֆոբէ-Լ) բոլոր ազդեցութիւնը կ'ընէ։ Սակայն կարելի է օրը մինչեւ 20 Հմ կոտրն Վէրն առնուլ առանց վնասուելու, մինչդեռ խայծդանի քան պատիճք ապեաց վտանգաւոր կրգուսմ մը յառաջ կը բերեն։

Ահաւասիկ ուրեմն ոյրեղջի և ծծողաց-ծան խայծդանէ ուրիշ Բիրէ պարբասարանիներ, ԿՈՒՏՐՈՆ Վէրնի հեղուկը կը ծախսուի սրուակով, մէկ ու կէս Ֆրանքի 20 լիտր ջուրի հետ խառնուելու բաւականաչափ։ Աւելի մեծ սրուակները 2½ Ֆրանքի։ 202

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐՈՒՑԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1890 Նոյեմբեր 24 Շաբաթ օրէն սկսեալ մինչև ցնոր տնօրինութիւն

Բացի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղբարց կամարջ ելնող ընթեանաց երթեւեկութիւնք։

Ժ.	Ր.	
2	10	Եէնիմ. Մեզպ. Պեզ. Թարպ. Եէնիք. Աթէնա Պոյամ. Ր. Հիսար (Աշնավուտ գիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) 37
2	45	Եէնիմ. Մեզարպ. Պեզիւք. Թարպ. Եէնիքեզ Միրկ. Ր. Հիսար (Աշնավուտ գիւղի շոգ. էն հետպիտի հաղորդակցի) 39
3	15	Ր. Ա. Գալատ Մեզպ. Պեզ. Թարպ. Պեզիդօղ անկից Գանտիր. Պեշիք. [Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղորդիցի ուր. օրերը 3էն վ.ետի.ք Զէնկ Պէյլ Գզկ Պեշիք] 21
3	30	Եէնիմ. Մեզպ. Պեզ. Թարպ. Եէնիք. Աթէն. Միրկ. Պոյամ. Ր. Հիսար. Պեշիք [Պեշիքէի շոգ. հետ պիտի հաղորդիցի) ուրբաթները Աշնվ. Գուբ. Օրթ. Պեշիք 17
4	45	Եէնիմ. Մեզպ. Պեզիւք. Թարպ. Եէնիք. Աթէնա Միրկ. Պոյամ. Ր. Հիսար Պեշիք Աշնավ. Գուբ. Օրթ. Պեշիք 33
6	—	Եէնիմ Մեզարբ. Պեզիւք. Թարպ. Եէնիք. Աթէնա Միրկ. Պոյամ. Ր. Հիսար Պեշիք Աշնավ. Գուբ. Օրթաք. Պեշիկ 23
7	—	Եէնիմ. Մեզարպ. Պեզիւք. Թարպ. Պեշիդօղ Բաշպ. Եէնիք. Միրկ. Գանդիր. Ր. Ա. Հիսարգանտ. Աշնավտ Զէնկէլբ. Պեշիքեր Օրթաք. Գուբ. Պեշիք. Իսկ. 2
8	5	Ա.Ե.Բ. Գավազ Եէնիմ Մեզարպ. Պեզ. Թարպ Եէնիք. Աթէնա Միրկ. Ր. Հիսար Պեշիք Աշնվ. Գուբ. Օրթ. Պեշիք 21
10	—	Մեզարպ. Պեզ. Թարպ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Աշնավ. Օրթաք. Պեշ. 32

ԵԷՆԷՔԷՆԷՔԷՆ ԿԱՄԱՐՋԻՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈՒՇԵՆԱՒՈՒՏ

2	5	Եէնիք. Միրկեօ Պոյամ. Ր. Հիսարպեպէք Աշնավ. (Զէնէ-Զակ շոգ.էն հետ պիտի հաղորդակցի) 22

Գրնավարարէնէն կամարջին ելնող շոգենաւ

2	10	Պեպէք Աշնվ. Գուբ. Օրթաք. Պեշիք. 28
2	30	Աշնավուտգիւղէն ուղղակի կամուրջ 22
2	35	Աշնվ. Գուբ. Օրթ. Պեշիք. 2
3	—	Ր. Հիսար Պեպէք Աշնվ. Գուբ. Օրթ. Պեշիք. 19
3	40	Պեպէք Աշնավ. Գուբուչ. Օրթաք. Պեշիք. Գաղ. 28
4	30	Պեպէք Աշվ. Գուբ. Օրթաք. Պեշ. Գաղ. (Բացի ուրբաթէ) 32
5	—	Պեպէք Աշնվ. Գուբ. Օրթ. Պեշիք. (բացի ուրբաթէ) 19
5	40	Պեպէք Աշնվ. Գուբ. Օրթ. Պեշ. 33
10	10	Միրկեօն Զէնկէլ. ուղղ. կմրջ. 37
11	10	Պեպէքէն ուղղ. կամուրջ (բացի ուր.է) 2

Գիւղական եղեղեղէն կամարջի ելնող շոգենաւ

2	15	Գուզլ. Իսկ. (բացի ուրբաթէ) 6
2	15	Պեյդօղ Բաշպ. Զուպ. Գանչ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հղրգկցի.) (Ուրբաթները 2 30ին Վ.ան.Զէնկ.Պէյլ. Գուզկ.) 23
2	15	Վ.ամիք. Զէնկէլ. Պեյլեր. Գուզ. 33
3	—	Գանտ. Վ.ամիք. Զէնկէլ. Պեյլեր. Գուզ. Պեշիք. [ուրբաթները 3 15ին] 32
3	50	Պեյդօղ Բաշպ. Զուպուգ. Գանչ.Ա. Հիսար Գանտ. Պեշիք. (Գանտ. պիտի հաղորդակցի] [Ուրբաթները 3 40ին Վ.ամիք. Զէնկ. Պեյլ Գուզկ. Պեշիքեաշ 21
4	—	Գանտ. Վ.ամիք. Զէնկէլ. Պեյլեր. Գուզ. Պեշիք. (Բացի ուրբաթէ) 22
4	45	Գանտ. Վ.ամիք. Զէնկէլ. Պեյլերպ. Գուզկ. Իսկիքիւ. (Բացի ուրբաթէ) 39
5	10	Պեյդօղ Բաշպ. Զուպ. Գանչքեան Ա. Հիսար Գանտ. Վ.ամիք. Զէնկ. Պեյլեր. Գուզկ. Պեշիկ. 37
7	—	Միրկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Աշնվ. Զէնկ. Պեյլ Օրթ. Գուզկ. Պեշիք. Իսկ. 22
9	—	Պեյ. Թարպ. Պեյդ. Բաշպ. Զուպգ. Գանչեն. Ա.Հիսար Գանտիր. Վ.ամիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Իսկ. 28
10	30	Պեյդօղէն ուղ. կամուրջ(բացի ուր. է) 19
11	—	Գզկնգ.էն ուղ. կամրջ.(բացի ուր.է) 22
10	30	Պեյլերգեյէն ուղղակի կամուրջ ուրբաթները 11ին Գանտիլը 23

(Բացի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղեղեղէն կամարջ ելնող ընթեանաց ժամերը

8	—	Պեշիք. Օրթաք. Գուզ. Աշնավուտ. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պեշ. Մեզարպ. Եէնիմ. 33
3	45	Գասպաթ Իսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլէ. Զէնկէլ Աշնավ. Գանտիր. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պեշ. 2
4	15	Պեշիք. Օրթ. Գուզ. Աշնվ. Պեպէք Ր. Հիսար Պոյամ Ա.Ե.Բ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշպ. Պեյդ. Թարպ. Պեշ. Մեզ. Եէնիմ. 23
5	15	Իսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պեյլ. Զէնկ. Աշնվ. Գանտ. Ա. Ա. Ր. Հիսար Գանտ. Զուպգ. Միրկ. 22
6	—	Գասպաթ. Պեշիք. Օրթաք. Գուբուչ. Աշնավ. Պեպէք. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պեյդօղ Թարպ. Պեշ. Մեզ. Եէնիմ. և Գավազներ 21
7	—	Պեշիք. Իսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Աշնվ. Գանտիր. Ր. Հիսար Պոյամ. Գանտ. Եէնիք. Թարպ. Պեշիքեր. 28
8	30	Պեշիք. Օրթ. Աշնավ. Պեպ. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պեշ. 32
9	20	Պեշիք. Օրթաք Գուբ. Աշնավ. Պեպէք Ր.Հիսար Միրկ. 37
10	5	Պեշիք. Օրթ. Գուբ. Աշնվ. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պեշ. Մեզպ. Գավազներ (ուրբաթերը10 վերջն.կարգ) 39
10	45	Ր. Հիսար Պոյամ. Միրկ. Աթէն. Եէնիք, Թարպ. Պեշրիւքտերէ. Մեզար. Եէնիմ. (ուրբաթերը չեկայ) 21
11	20	Եէնիք. Թարպ. Պեշ. Մեզպ. Եէնիմ. [ուրբաթերը Պոյամբգիւղ] 37
11	35	Պեպէք Ր. Հիսար Պոյամ. Միրկ. Աթէն. Եէնիք. 22

Գամարջին Ուրնավատիքեղ երթեւեկող ընթեանաց ժամերը

3	—	Ուղղակի Ր. Հիսար 28
4	—	Ուղղակի Պեպէք 32
4	30	Ուղղակի Պեպէք (Բացի Ուրբաթէ) 19
10	0	Պեշիք. Օրթ. Գուբուչ. Աշնավ. Պեպէք (Ուրբաթի օրերը չի կայ) 2
11	15	Գասպ Պեշիք. Օրթ. Գուբ. Աշնավ. Պեպէք Ր. Հիսար. Պոյամբգ. 28
11	45	Պեշիք. Օրթ. Գուբուչ. Աշնվ. Պեպէք 19
12	—	Պեշիք. Օրթ. Գուբ. Աշնվա. 2

Գամարջին Ուրնավատ եղեղեղէն ելնող շոգենաւ ժամերը

3	15	Ուղղակի Զէնկ.Գանտ.(Բացի ուրբաթէ) 22
3	40	Գասպ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպգ. Բաշպ. Պեյդ. 37
4	10	Ուղղակի Գանտիլի (բացի ուրբաթէ) 39
9	15	Պեշիքեաշ. Գուզկնճճ. Պեյլեր. Զէնկէլ. Գանտիր Ա. Հիսար Գանլճա Բաշպ. Պեյդօղ (բացի ուրբաթէ) 19
10	—	Պեշիք. Գուզկ. Պեյլեր. (Պեյդողի շոգ.էն հետ պիտի հաղ. ուրբաթները Զէնկ. Գանտիլի) 23
10	30	Պեշ. Զէնկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպգ. Պեյդ. Թարպ. Պեշիք. 17
10	40	Իսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 22
11	—	Պեշիքեաշ. Գուզկնճճ. Պեյլեր. Զէնկ. Գանտիր Ա. Հիսար Գանլճա Բաշպ. Պեյդօղ (բացի ուրբաթէ) 33
11	15	Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլճճ. Զուպ. Բաշպ. Պեյդ.Օղ (ուրբաթ. Գուզկ.) 28
11	45	Գասպ. Գուզ. Պեյլ. Զէնկ. Վ.ամիք. 32
12	—	Իսկ. Գուզ.Բիաքի ուր. և շաբաթ 6

Երեկոները կամարջէն 9.15ին և 8.30ին, և ժամ 1.ին Մեզարպո բնուն եղեղ շոգենաւներուն մէջ բեռ. չպիտ ընդունին։ Պեշդօղէն 10 30ին և ժամ 10.40ին կամարջէն իւակիւատար գացող շոգենաւը բեռ. չպիտի ընդունի։

Փոթորկալից օդերուն Մեզարպուրնու և Ր. Գաւազ շոգենաւ չպիտի հանդիպի։

ԻՄԻԿԻԻՏԱՐԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իսկիքարէն	Կամարջէն	Կամարջէն	Իսկիքարէ
— —	— —	— —	6 25 Պեշիք
— —	7 5	— —	7 5
— —	8 — Պեշիք	— —	8 15 Պեշիք
— —	8 20 Վ.ոսի	— —	9 5
2 20	9 —	2 50	9 50
3 —	9 30	3 20	Պ.ոշիք 10 10 Պեշիք
3 30	10 — Ֆերպ.	3 40	Վ.ոսի 10 30 Ֆերպ
3 45	Ֆերպ. 10 20 Պեշ